

özgür MÜSLÜMAN

www.ozgurvakfi.org

SAYI : 6

EYLÜL / 2018

- ÜÇ AYLIK DERGİ -

HİCRİ YILBAŞINIZ
MÜBAREK OLSUN

1 MUHARREM 1440
(11 EYLÜL 2018)

S8 TEFEKKÜRÜN MURÂD'ı
Kavuşması

Kâmil Üzgür Hocaefendi

S10 Bazı Sûfilerin Hataları

Prof. Dr. Necdet Tosun

S12 İkinci Beynimiz ve
Probiyotikler

Dr. Mustafa Gürbüz

S18 Kadîm Şehir KUDÜS ve Selahaddin Eyyübî

Ahmet Muaz Atasever

S30 Güzel Nesiller Yetiştirmek

Sosyolog-Aile Danışmanı Ayla Mercan

Ey iman edenler!
Allah'ın (koyduđu din)
niřanelerine, haram aya,
hac kurbanına,
(bu kurbanlıklara takılı)
gerdanlıklara ve de Rab'lerinden
bol nimet ve hoşnutluk
isteyerek Kâbe'ye gelenlere
sakın saygısızlık etmeyin...

Mâide Suresi, 2

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları ÖZGÜR VAKFI'na aittir. Gönderilen yazılarda editör ve yayın kurulu değişiklik yapabilir. Gönderilen yazılar iade edilmez. Yayımlanan yazılarda telif ücreti ödenmez. Kısmi de olsa alıntı yapılamaz, metinler aynan değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi yada başka bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Copyright 2018 © Tüm Hakları Saklıdır

YIL / SAYI

2018 / 6

YAYIN SAHİBİ
ÖZGÜR YARDIMLAŞMA
DOSTLUK VE EĞİTİM VAKFI

EDİTÖR
MUSTAFA UZGUR
Marmara Üniversitesi
(İlahiyat Fakültesi Tasavvuf YLÖ)

GRAFİK TASARIM
SEDAT KAYA
(Grafik Yönetmeni)

BASKI
UZAY MATBAA

İÇİNDEKİLER

04
ZIKRULLAH
Hâfız Mustafa UZGUR (ÖZGÜR) İca

08
TEFEKKÜRÜN MURÂDA
KAVUŞMASI
Kâmil UZGUR Hocaeefendi

10
BAZI SÛFİLERİN
HATALARI
Prof. Dr. Neadet TOSUN

12
İKİNCİ BEYNİMİZ ve
PROBİYOTİKLER
Dr. Mustafa GURBUZ

16
SÛFİ GÖRÜNENLERİN
YANILGILARI
Ebü Nasr Serrâc: TÛSÎ /el-Lüma'

18
KADİM ŞEHİR KUDÛS ve
SELAHADDİN EYYÛBİ
Ahmet Muaz ATASEVER

26 **SAD BİN EBİ VAKKAS**
Abdurrahman UZGUR

28 **KIRK YIL BU KAPIDA**
BEKLEMEN
Fatma UZGUR

30 **GÜZEL NESİLLER**
YETİŞTİRMEK
Ayla MERCAN

34 **ESMÂ-I HÛSNA**
(el - Azim)
Mustafa UZGUR

36 **ERGENLİK DÖNEMİ ve DİN EĞİTİMİ**
EİF KILUÇER

38 **Hâfız Mustafa Uzgur Külliyesi**
Misafirhane Binası Tanıtımı

ZIKRULLAH

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Ey iman edenler!
Allah'ı çokça
zikrediniz.*

(Ahzab: 41)

İnsan en çok kimi anıyorsa onu seviyordur.

Allah'ı hamd u sena ederek anarsak, O bize sonsuz mükâfâtlar vererek mukâbele eder.

Tevbe ederek O'nu anarsak, O da günahlarımızı affederek bizi anar.

Dua ve niyazla O'nu anarsak, O da isteklerimiz bire vermekle bizi anar.

Yanıldığımızı itiraf ederek O'nu anarsak, hatalarımızı silmekle mukâbele eder.

Zikri çoğaltarak O'nu anarsak, O da bizi sıkıntılardan kurtarır.

Hatalarımızdan vazgeçerek O'nu anarsak, O da bize çeşitli bağışlarda bulunur.

Hizmette hamdederek zikredersek nimeti tam bir şekilde verir.

Allah (cc) buyurmuştur ki: *"Elbetteki Allah'ın zikri en büyüktür. Ve Allah yaptıklarınızı bilir."* (Ahlak: 43) Sabah akşam hep O'nu analım. O'ndan daha çok anılmaya layık kim var ki? Dillerimizde, gönüllerimizde O'nun zikri, O'nun fikri olsun ki, gönüllerimiz nur sarsın... Hayatımız manalansın... Değer bulsun... Bunalım ve sıkıntılarımız bitsin...

"Bunlar, Allah'ın zikriyle kalpleri huzura kavuşarak iman etmişlerdir. Bilin ki, ancak Allah'ı anmakla kalpler yatıştır ve huzur bulur." (Ra'd: 28)

"Ey iman edenler! Mallarınız ve evladlarınız sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın. Kim bunu yaparsa işte bunlar hüsrâna uğrayanların ta kendileridir." (Münafikun: 9)

Allah'ı zikretmek, O'na inanmanın neticesidir. O, rûhî bir gıdadır. Öyle bir gıdadır ki, insan nefsinin dertlerine devâ ve kalbine huzur bahşeder. Allah'ın üzerimizdeki sayısız nimetini hatırlayarak O'nu zikretmek, kulluğumuzun gereğidir.

Ebu Said Harraz (ra): *"Şaşarım o kimseye ki, kendisine ihsanda bulunanı sever ve ona iyilik eder de, üzerinde sayısız nimeti olan alemlerin Rabbi olan Allah'ı unuttur."*

Said b. Müseyyib (ra): *"Allah (cc)'i zikretmek, içinde haram bulunmayan helaldir."*

Biz insanlar, aciz ve zayıfız. Kudret sahibi olan Allah'tır. O'nu hatırlamak, O'nu anmak, O'na döneeğimizi düşünerek tenhalarda gözyaşı dökmek gerekmez mi?

O'nu zikreden kul, makbûl, O'nu zikretmeyen nankördür...

Ebu Hatim Raî (ra) şöyle buyurur: *"Kalbin hirs için sandık, karnın haram için kûp olmasın..."*

Fudayl b. İyaz: *"Allah'ı hakkıyla tanıyan, O'na bütün takatiyle ibadet eder."*

"İman edenlerin kalpleri ürpererek Allah'ı zikretme zamanı gelmedi mi?" (İsââ: 16)

"Ey iman edenler! Mallarınız, çocuklarınız sizi Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Allah'ı unutup mal ve evlatlarıyla oyalananlar ziyana uğrayanlardır." (Münafikun: 9)

İnsan ruh ve bedenden meydana gelmiştir. Beden nasıl gıdaya muhtaçsa ruh da gıdaya muhtaçtır. Ruhun gıdası zikrullahtır. Ruh, zikirle genişler. Ruh, zikirle ferahlığa kavuşur. Ruh, zikirle bunalımdan kurtulur.

Allah'ı zikir hiçbir zaman hiçbir yerde Allah'ı hatırdan çıkarmamak daima O'nu anmak, O'nu tespih etmek, O'na ta'zim göstermektir. Yalvararak, korkarak, sabah-akşam O'nu gönlümüzden çıkarmayarak anmaktır. Allah'ı zikir -O'nu hatırdan çıkarmamak, O'nu unutmamak- en büyük ibadettir.

Ticaret, alış-veriş, mal, mülk ve çoluk çocuk mü'mini Allah'ı zikirden alıkoymamalıdır. Mü'min ayakta, otururken, yatarken, devamlı Allah'ı zikretmelidir. Cenab-ı Hakk (cc) ayet-i kerimede; *"Beni anın ki, ben de sizi anayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin."* (Bakara: 152) buyurmaktadır.

Hayatımızın gayesi: O'nun ismini, hükmünü, dinini yüceltmek...

Sevgili Peygamberimiz:

"Sizi cehennem azabından kurtaracak sevabı söyleyeyim mi?" buyuruyor.

Ashab da, *"Evet Ya Resulullah"* dediler.

Peygamberimiz (sav): *"Daima dilini Allah'ı zikirle ıslak tut ki öyle ölesin."* Zikirle ölürsen Rabbin seni cehennem azabından kurtarır.

Cenab-ı Hakk (cc) çok nimetler ihsan etmiş. Bazı kullar bu nimetlerin kıymetini bilir bazıları da bilmez. İnsanoğlunun en kıymetli nimeti imanıdır. İmanı olmayan insan neye yarar? Çöp tenekesine at. Çünkü o insan cehenneme bir yemdir. Cehennem onu yiyecek. Fakat imanlı bir insan, inançlı, ihlaslı bir Müslüman Allah'ında öyle değerli öyle kıymetli ki,

Cenab-ı Hakk (cc): *"Ben o kulumla beraberim, Ben ona çok yakınlım, onun arkadaşı, dostu ve yakınıyım"* buyuruyor. Bazı insanlar da bu nimetlerden gafildir. Gafiller arasında Allah'ı anan kimse cephe kaçakları arasındaki savaşçı insanlar gibidir. Peygamberimiz başka bir hadislerinde buyuruyorlar ki:

"Allah'ı anan, Allah'ı zikreden, daima Allah'ı hatırlarından çıkarmayan Müslümanlar, kuru ot içerisinde ki yeşil ot gibidirler."

"Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, halimdir, bağışlayıcıdır." (İsra: 44)

Herşey kendi lisanıyla Cenab-ı Hakki tespih ediyor. Fakat insanoğlunun bir kısmı zalim bir kısmı kafirdir.

Yüce Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Kulum beni içinden anınca ben de onu anarım. Kulum beni kalabalık içinde anarsa ben de onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. Bir karış yaklaşırsa bana, ben de ona bir dirsek boyu yaklaşıyorum. Bana bir dirsek boyu gelirse ben de ona bir kulaç yaklaşıyorum. Kulum bana yürüyerek gelirse, ben kuluma koşarak gelirim." Ancak şunu unutmamak gerekir: Yüce Allah'ın gelişi, yaklaşması bizim gibi değildir. O, kuluna rahmetiyle yaklaşır.

Peygamber Efendimiz (sav) buyuruyor:

"Yedi sınıf kimse vardır ki, başka hiçbir gölgenin bulunmadığı günde, Allah'ın arşının gölgesi altında gölgeleneceklerdir: Adaletli devlet adamı, Allah için birbirini seven Allah için bir araya gelen ve Allah için ayrılan iki kişi, Allah'a ibadette büyüyen genç, kalbi Allah'ın mescitlerine bağlı kişi, güzel ve soylu bir kadının davetini 'ben Allah'tan korkarım' diyerek reddeden kimse, sağ elinin verdiği sol eli bilmeyecek şekilde gizli sadaka veren kimse, bir de tenhalarda kimsenin görmediği bir yerde yalnız başına iken gözleri yaşararak Rabbini zikreden kişi." Burada yalnız başına iken Rabbiyle baş başa karşı karşıya O'nu zikreden kul, o kıyamet gününde hiçbir gölgenin bulunmadığı günde yine Allah'ın huzurunda O'nun arşının gölgesinde gölgelenecektir.

Peygamberimiz (sav) buyuruyor:

"Ey ahabım, beni iyi dinleyin, size amellerinizin en hayırlısını, Rabbinizin katında en temiz olanı, size en yüksek derece kazandıranı, kağıt ve altın para dağıtmaktan sizin için daha hayırlı olanı,

düşmanla karşılaşıp şehit düşmekten daha faydalı olanı size söyleyeyim mi: Her an Allah'ı dilinden düşürmemek, her an Allah'ı hatırlama tutmaktır." İşte fazilet bu, değer bu, kıymet bu, aydın müslüman bu, Uyanık bu. İşte faziletli, değerli müslüman, Rabbine yakın, Rabbi de ona yakın.

Muaz Bin Cebel rivayet ediyor. Resulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Bir araya gelerek Allah'ın adını anan, O'nun adını zikreden kimselerin melekler çevresini kuşatır, onları rahmet bürür ve Allah bütün yarattıklarının karşısında onları anar. O topluluk öyle hayırlı bir topluluk ki, halka kurmuş Rablerini zikretmek üzere bir araya toplanmışlar."

Gençlik, Cenab-ı Haktan bir nimet olarak bir defa veriliyor. Bir gün gençliğin için Allah, seni hesaba çekecek. "Gençliğini nerede yıprattın? Ömrünü nerede tükettin? Gençliğini nerelerde gezip tozarak geçirdin" diye karşısına alıp sana soracak. O her şeyi biliyor. Sen şöyle diyerek cevap verebilmelisin: "Ey Rabbim, seni zikrettim. Seni bütün noksanlıklardan tenzih ettim. Sana iman ettim. Sana secde ettim." O yeryüzünde secde ettiği yerler var ya, onlar da oraya gelip sana şahitlik yapacak. Tespihin, ibriğin, musluklar, elbiselerin, ayakkabıların, ellerin, bütün azaların, yürüdüğü yerler hepsi sana şahitlik edecek Rabbin huzurunda. Ama lehte ama aleyhte. İçki içmiş, kumar oynamış, zina etmiş, bataklıkta günaha yürümüş, günah işlemişse o yer de oraya gelecek ve: 'ya Rabbi, bu kulundan şikayetçiyim' diyecek.

Peygamberimiz (sav) buyuruyor ki:

"Yer sizin ananızdır. Yerden sakının. Sizi bir gün doğuracak, sizin lehinizde veya aleyhinizde şahitlik yapacak. Yerden sakının. Yeryüzünde günah işlemeyin ki, yer sizin aleyhinizde şahitlik yapmasın. Yeryüzünde Allah'a secde edin, Allah'ı zikredin, O'nu tespih edin, O'nu bütün noksanlıklardan tenzih edin.

Hastalık ve ölüm dışında ne olursa olsun mazeret gösterme sohbetlere zikirle gel. Akar çeşmeden bir bardak da sen al.

Gel halka-i zikire. Halka-i zikirde geri kalma. Halka-i zikirlerdeki sırrı esrarı bilsen vallahi ayrıtlıp gitmezsin. Ömrün o halkada geçer. Evini, çoluğunu, çocuğunu, malını, canını her şeyini bırakırsın. Dünyadan vazgeçersin. O zikrullahta öyle sırlar var, öyle sevaplar var ki, Allah'ın yeryüzünde gökyüzünde gezen seyyar melekleri zikir meclislerine iştirak ediyor. Daha bundan büyük nimet var mı? O melekler bizim için dua edip istiğfar ediyorlar, Cenab-ı hakka.

Melekler şöyle diyorlar: *"Ya Rabbi sen bu kullarını bağışla, yarlığa, af eyle. Seni ne güzel zikir ettiler, noksanlıklardan tenzih ettiler. Senin varlığını birliğini bilmişler, sana iman etmişler, Seni anıyorlar. Yüksek sesle seni zikrediyorlar. Ya Rabbi bu kullarını bağışla."*

Halka-i zikrin diğer bir fazileti, Rasulullah (sav)'ın, evliyaullahın, silsile-i meşayih-i kiramın ruhaniyetinin o meclise teşrif ediyor olmasıdır. Bütün evliyaullah, meşayih-i kiram, bütün mürşid-i kamiller, bütün Allah dostları. Bu feyiz nerden geliyor. Bu muhabbet nerden geliyor? Onlar o zat-ı muhteremler aramızda. Onlar her an bizimle beraber. Şeriat bir ağaç, tarikat dalları, marifet yaprakları, hakikat meyveleridir. İşte bu ağacın meyvelerini çalışırsak yiyebiliriz. Ne zaman? Hem burada hem ahirette. Ahirette melekler cennetlik kulları nasıl karşılayacaklar biliyormusun? Aman Yarabbi! Bizleri de o kullarından eyle. O zümreye dahil eyle.

Cenab-ı Hakk'ın fitrat kanunu vardır. Tüm varlık o kanuna tabi, tüm varlık Allah'ı tespih halinde. Saf saf kuşlar gökyüzünde gezdiği an sen sanırsın ki onlar başıboş dolanıyor. Onlar saf tutmuş Allah'ı zikrediyor. Ağaçların dalları yaprakları sallanır. Sen sanırsın ki boşuna sallanıyor. Bir rivayette, Resulullah (sav) mescide gledi. Bir grup ashab oturup halka kurmuşlar. Resulullah onların üzerine geliyor.

"Buraya niye toplandınız, niçin oturdunuz?"

"Ya Resulallah Allah'ı zikretmek için." Allah Resülü (sav) buyuruyor ki:

"Az önce Cebrail bana geldi ve şu müjdeyi verdi: Allah için toplanıp O'nu zikredenleri Allah bağışladı."

İslam o kadar tatlı ki yaşayın da görün. Tesbihini alıp sağ elini kalbinin üzerine götürdüğün zaman, bir Fatıha üç İhlas okuyup Peygamberimize, ashabına, evladı rasüle ve pire-meşayiha bağışlayıp, tefekkür yapıp, rabita yapıp dersine başladığın zaman, Allah, la ilahe illallah dediğinde bakıyorsun ki yavaş yavaş toprağın altına atılan tohumlar gibi filizlenip toprağı yırtıp kabarmaya başlıyor. Lailaheillallah dediğinde Allah korkusu tepeden tırnağa kadar vücuduna sirayet ediyor. Kabarıyor, kabarıyor gönle sirayet ediyor. Gönülden vücuda yayılıyor. Ruhuna, sırrına doğru yol alıyor. Hafi ve ahfadan güç alarak bütün benliğini kaplıyor. O zaman işte o zaman seni ateşe de atsalar yanmazsın. Vallahi yanmazsın.

Allah (cc) buyurdu:

-Biz ateşi nur yapmadık mı? Biz Musa'ya denizden yol açmadık mı? Biz İbrahim'i ateşten korumadık mı? İbrahim'in ateşini, narını nur yapmadık mı?

Kaynak:

Kadiri Yolu Gerçekte Yaşayan ve Yaşatanlar Sıf.52
Hâfız Mustafa UZGUR

*"Nefs-i Emmâre'ye karşı
en etkili kılıç,
Kelime-i Tevhid'dir."*

-Şah Abdürkâdir Geylânî-

TEFEKKÜRÜN MURÂD'A KAVUŞMASI

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا
مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

"Onlar ayakta, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. **"Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateşin azabından koru"** derler."

- Ali İmran-191 -

Rabbimizin ayetinde bahsettiği o kimseler, inceden inceye göklerin ve yerin yaratılışı hakkında düşünürler. Her halükârda Allah'ı düşünür ve onlar üzerinde tefekkür ederler. Bunun sonucunda öyle güzel fikir sahibi olurlar ki İmanları yenilenir ve tazelenir. Daha sonra **"Ya Rabbi! Sen hiçbir şeyi boşa yaratmazsın. Sen bundan münezzehsin. Bizi ateşin azabından koru muhafaza eyle derler."**

Bu düşünceye sahip olmayanlar ve şeytana kendisini kaptıranlar, Şeytanın bütün vesvesesine yenik düşenler, Allah'ın yarattıkları hakkında düşünce sahibi olmayanlar dolayısıyla Rabb'lerini tanımayanlar; Allah'ın gücünü ve kudretini tam manası ile kavrayamadıkları için ateşin azabından korunmaları gerektiğini tam manası ile idrak edemezler. Peki nasıl tefekkür edecek Müslüman? Bu okumuş olduğumuz ayetin bir önceki ayetinde Rabbimiz buyuyor ki; *"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır."* (Ali İmran 190) İşte bu şekilde Müslüman, geceye bakıp düşünecek.

Gündüzün gelişine bakıp düşünecek. Ne oldu da gece oldu? Ne oldu da gecenin ardında gündüz geldi? Ne oluyor da bu gece ve gündüzler uzayıp kısalıyor? Dünya güneşin etrafında 108.000 km hızla dönüyor. Sonra sürekli kendi etrafında saatte 1670 km hızla dönen bir gezegenin içerisinde yaşıyoruz ve bu gezegenin üçte ikisi sudan oluşuyor. Hiçbir şey birbirine karışmadan, hiçbir düzen ve nizam bozulmadan bu sistem işliyor. Bunları tutan güç nedir? İşte bütün bunlara bakarak O akli selim kimseler; her an, ayakta iken, otururken, yanları üzerine yatarken derler ki; *"Ya Rabbi! Sen hiçbir şeyi boşa yaratmazsın. Bizi o ateşin azabından koru derler."*

İşte değerli kardeşlerim. İnsan böyle düşünmez de bilimsel olarak ortaya konan isimlendirmelerde takılı kalırsa, Allah'ın yarattıklarına bu büyük mucizelere bir isim bulma telaşı, endişesi içerisinde yaşar durursa, ömrünü böyle düşünür ve geçirir. Yarattılan bütün bu mucizelerin arkasında ki gücün, tek yaratıcı olan Allah olduğu sonucuna ulaşamaz. Allah'ı anmaktan uzak kalır. Yann Yevmü'l Mahşer de bu kişiler için yüce yaratanın hazırlamış olduğu bir azap bulunmaktadır. Şeytan sürekli vesvese verdi. Şeytanın vesveseleri ile farklı farklı düşündünüz. Bu vesveselere uyarak benim Yarattığımı unutup, kendi kendinizi avuttunuz denilecek. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki; *"Allah hakkında düşünmeyin! Fakat Allah'ın yarattıkları ile ilgili düşünün."* Yani Allah'ın yaratıklarından yola çıkarak tefekkür sahibi olun.

İbrahim (as) misali; Yıldızla bakıyor, güneşe ve aya bakıyor, geceye ve gündüze bakıyor en sonunda diyor ki; *"Ey kavim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben yüzümü tamamen, gökleri ve yeri yoktan var edene çevirdim ve artık ben asla Allah'a ortak koşanlardan değilim."* (En'am- 78-79) İşte İbrahim (as) misali tefekkür etmek gerekir buyuruyor Peygamber Efendimiz (sav).

Fikir sahibi olmak güzel bir şey. Fakat Müslüman Fikir sahibi olup da, fikrinde sabit kalamazsa eğer yani Allah'ın yarattıkları ile ilgili etmiş olduğu tefekkürü aklında, zihninde, gönlünde sabitleyemezse oda gelgeç bir tefekkür oluyor. Düşünüyorsun sonra unutuyorsun. Bir vefat etmiş görüyorsun **Ölüm var!** Diyorsun. Tefekkür-i Mevt. Fakat bugünkü tabirle onu içselleştiremediğin için dersten kalktığın an, zikirden kalkar kalkmaz; bildiğin hayata ve nizama devam edip gidiyorsun. Peki ne oldu şimdi senin tefekkürün? Ya da Allah'ın tüm yarattıkları ile ilgili düşündün ve fikir sahibi oldun ama o fikri sabitleyemedin.

Geldi ve geçti. Ne oluyor bu sefer? Müslüman bu fikri sabitleyemezse şeytanın vesveselerine çabuk kanabiliyor. Müslümanda İmanı ile ilgili bir direnç oluşmuyor. Şeytanın bu vesveseleri ile imanımız sabit ve selim kalması zorlaşıyor. Bu yüzden Müslüman, şeytanın vesveselerine karşı dirençli olması lazım.

Hani Anadolu'da büyüklerimizin bir sözü vardır; ***Inat da bir Murâd'dır.*** Müslüman imanında inat edecek. Müslüman imanında inat ederse Murâdını yerine getirmiş olacaktır. O yüzden atalarımızın söylediği hiçbir söz boşuna söylenmiş bir söz değildir. Ya bir ayete dayanarak yahut Hadis-i Şerif'e dayanarak söylenmişlerdir. Müslüman boş işlerde inat edemez. Hasedinde değil! Kibrinde değil! Şeytanın karşısında Müslüman inat etmesi lazım. Eğer Müslüman, şeytanın karşısında inat edemezse sonrasında daha büyük sıkıntı oluşuyor. Bu sefer Müslüman; ***Şeytanca inat etmeye başlıyor!*** ***Şeytanın yanında inat etmeye başlıyor!*** ***Şeytanla beraber inat etmeye başlıyor!***

Müslüman inatçı olacak. İnattan kastımız dirençli olmasıdır. Direnç olmazsa abdestte, namazda, zekâta, derslerimizde, zikirlerde devamlı olunması zorlaşıyor. Sonuçta Murâdımıza erişemiyoruz. Münîd kelimesi nerden geliyor? Tabi ki Murâd dan yani talep etmekten, arzulamaktan, istemekten geçiyor her şey.

Allah'ım! Bizi bu dirençten ayırma.

Ya Rabb! şeytanın vesveselerinde uzak et. Mü'min olarak söz konusu İman, söz konusu İslam, söz konusu Muhammed Mustafa (sav) nın yolu olduğu zaman ölümüne direnenlerden eyle! Bizleri Şeytanın her türlü vesvesesinden muhafaza eyle Ya Rabbi! (Amin)

BAZI SÛFÎLERİN HATALARI

Tasavvuf tarihine baktığımızda sûfîlerin kaleme aldıkları eserlerde yanlış düşünce veya uygulamalar içinde olan diğer bazı sûfîleri eleştirdikleri görülmektedir. Ebû Nasr Serrâc Tûsî (ö. 378/998) *el-Lûma'* isimli Arapça tasavvufî eserinin son bölümünde "*Sûfî Geçinenlerin Hataları*" başlığı altında bazı sûfîleri eleştirmiştir. Bazı insanlar tasavvufu sürekli toplumdaki uzaklaşıp inzivaya çekilmek, evlenmemek gibi anlamışlar, ya da ruh ve varlık gibi meselelerde yanlış düşüncelere yönelmişler, bunun üzerine büyük mutasavvıflar da eserlerinde onları ikaz edip doğru yola sevk etmek için eleştirmişlerdir. Bu konuda müstakil eser yazanlar da olmuştur. Ebû Abdurrahman es-Sülemî'nin (ö. 412/1021) *Galatâtü's-sûfiyye* ve Rûzbihân Baklî'nin (ö. 606/1209) *Galatâtü's-sâlikîn* isimli eserleri bunlara örnektir. Yunus Emre'nin: "*Dervişlik olaydı tacc ile hırka, biz dahi alırdık otuz kırka*" dizeleri de tasavvufu sadece derviş kıyafetinden ibâret zanneden bazı sûfîlere yönelik bir eleştiridir.

Ancak zamanla tasavvufta eleştiri kültürü zayıflamış, onun yerine tekkelerde "*teslimiyet*" denen ve herkesin kendi idrakine göre içini farklı şekilde doldurduğu bir kavram ön plana çıkmıştır. İlk dönem sûfîlerinden Cüneyd-i Bağdâdî'ye (ö. 298/910): Evliyâ zinâ eder mi? diye sorulduğunda, Cüneyd: "*Allah ne takdir etmişse o olur*" anlamında "*Allah'ın işi, takdir edilen bir kadedir*"¹ âyetiyle cevap vermişti.² Ancak sonraki dönemlerde bu düşünce bazı câhil sûfîler tarafından terkedilmeye başlanmış ve: "*Enbiyâ ma'sumdur, evliyâ da mahfûzdur*" sözü yaygınlık kazanmıştır. Bu söz ile velîlerin Allah tarafından gûnahtan korunacağı kabul edilmektedir. Manevî ve ahlâkî eğitimden geçmiş bir zâttın, diğer insanlar kadar günaha meyletmeyeceği açıktır. Ancak bu sözü hiç günah işlemez diye yorumlamak da

son derece yanlıştır. Sahâbe bile günah işlemiştir. Hırsızlık yapan, zinâ eden, içkiyi terk edemeyen sahâbîlerin rivâyetleri hadis kitaplarında bulunmaktadır. Büyük sûfîlerden Abdülkerîm Kuşeyrî velîlerin mahfuz (korunmuş) olması meselesini "*Gûnahta ısrar etmezler*" diye açıklamıştır.³

Cüneyd-i Bağdâdî, üstadı Hâris el-Muhâsibî'ye (ö. 243/837) bazı tasavvufî meseleleri sorar, gerektiğinde tartışır.⁴ Bazı dervişlerin Serî Sakatî'ye itiraz ettiği bilinmektedir.⁵ Yani eski sûfîler şeyhe soru sorar, gerektiğinde izah ister, hatta tartışır idi. Ancak sonraki dönemlerde şeyhe soru sormak tekke âdâbına aykırı görülmüş, şeyhe "*gassâlin elindeki meyyit*" yani yıkayıcının elindeki cenâze gibi teslim olmak sözü ön plana çıkmıştır.

Bu söz açıklamaya muhtaçtır. Hakîkî bir şeyh, insanın hased, kibir, mal sevgisi gibi ahlâkî zaafını ve manevî hastalıklarını tedavi etmeye yardımcı olacak bir doktor olarak kabul edilmelidir. Hastanedeki doktora giden kişi onun reçeteye yazdığı ilaçların türüne veya dozuna itiraz etmeyip "*doktorun bir bildiği vardır*" diyerek teslim olduğu gibi, manevî hastalıkları konusunda bir müridin rehberliğine başvurur ve ona tâbî olan mürid de, şeyhinin vereceği zikrin türüne ve miktarına itiraz etmeyip onun tasavvufî eğitim anlamında yaptığı tavsiyelere teslim olmalıdır.

Ancak hayat, zikir, halvet ve sohbet gibi tasavvufî eğitim unsurlarından ibâret değildir.

Kişinin günlük şahsî hayatı, ticareti, ziraati vs. de vardır. Bu tür dünyevî işlerde her zaman şeyhine danışması veya teslim olması gerekmez. Teslimiyet meselesini yanlış anlayan ve abartan bazı câhil sûfîler hastalandığında doktora gitmek yerine önce şeyhine gelebilmekte veya ticari

veya ticârî işlerinde herşeyi şeyhine danışmak gerektiğini zannetmektedirler. Bu düşüncenin düzeltilmesi gerekir. Derviş, hasta olunca doktora, fetvâ soracağı zaman müftüye, dükkan açacağı zaman ticaretten anlayan arkadaşlarına danışmalı, tasavvufî ve ahlâkî konularda da şeyhi ile istişâre etmelidir. Zaten hakîkî mürşidler haddini bilir, fetvâ soran müridini müftüye veya erbabına havâle ederlerdi.

Şunu da hatırlatmak gerekir ki, Hz. Peygamber (a.s) Müslüman olan insanlardan bey'at ve söz alırken *"her hâlükârda itâat ve teslimiyet"* üzerine değil, Allah'a ortak koşmamak, hırsızlık ve zinâ etmemek, savaştan kaçmamak gibi belli şartlar ve maddeler üzerine bey'at yani söz almıştır⁶. Hz. Ömer de halife seçilince: *"Bu vazifemde eğer hata edersem ne yaparsınız?"* diye sormuş, sahâbeden birisi: *"Bu kılıç ile seni doğrulturuz, deyince, Hz. Ömer bu cevaptan çok memnun olmuştur"*⁷. Demek ki, teslimiyet her hususta istenmemektedir. Her hususta tam bir teslimiyet anlayışı, sahte şeyhlerin halkı istismarına kapı aralayan bir anlayış olma tehlikesini barındırır.

Bazı sûfilerin hata ettiği konulardan biri de şeyhinin her zaman her şeyi bileceğini zannetmeleridir. Ehl-i Sünnet inancına göre evliyanın kerâmeti hakır, gerçektir. Allah bir dostuna bildirirse, o kişi bazı şeyleri Allah'ın bildirdiği kadarıyla bilebilir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Hz. Musa'nın annesine ve arya ilham edildiği, sâlih bir kula ledünnî ilim verildiği ifade edilmiştir⁸. Ancak bu, *"her zaman bilirler"* demek değildir. İstikâmet ehli sûfilerin bu konudaki yaklaşımı şudur: *"Cenâb-ı Hak bazen kuluna perdeleri açar, fersah fersah uzakları gösterir, bazen de perdeyi kapatır, o kul önündeki taşı göremeyip takılır, düşer."* Hz. Peygamber bile ancak Allah Teâlâ'nın bildirdiği şeyleri biliyordu. Bedir savaşı için İslam ordusu Rasûl-i Ekrem'in emriyle Bedir mevkiinde yerleşip saf tutarken bir sahâbî: *"Yâ Rasûlallah! Ordunun buraya durması size Allah tarafından mı emredildi, yoksa kendi tercihinizle mi burayı seçtiniz?"* diye sorunca Hz. Peygamber bu konuda kendisine Allah tarafından bir bilgi gelmediğini, kendi tercihiyle burayı seçtiğini söylemiş, bunun üzerine o sahâbî: *"Yâ Rasûlallah! Burası savaş için uygun değildir, ordu başka bir yerde dursa daha iyi olur"* demiş, Hz. Peygamber de onun tavsiyesine uymuştur.⁹

Doğru anlaşılması gereken bir diğer konu *"tasavvufî eğitimin zorunluluğu"* meselesidir. Her Müslüman ibâdetlerini ihlâs ve huşû ile edâ etmek, nefsindeki kötü huyları temizlemek (tezkiye), gönlündeki Allah ve peygamber sevgisi tohumunu geliştirmekle mükelleftir. Ancak bunları yapmak için mutlaka bir tasavvuf yoluna (tarîkata) girmesi gerektiğini söylemek mümkün değildir. Bir insan Kur'an-ı Kerim'i, hadisleri ve İslâm âlimleri ile sûfilerinin yazdığı eserleri okuyup amel ederek bu yolda müsbet bir çaba içinde olabilir.

Tarîkatlar, asırlardan beri insanın manevî eğitimiyle meşgul oldukları için bazı pratik bilgilere ve tecrübelerle sahiptirler. Bir kişi bu tecrübe ve kültürden istifade ile daha kısa yoldan mesafeye kat edeceğini düşünerek bir tasavvuf yoluna bağlanabilir. Ancak bu şart değildir, olmazsa olmaz değildir. Bu konuda tasavvufî çevrelerde nakledilen: *"Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır"* sözü şöyle anlaşılmalıdır: *"Mürşidi yani rehberi olmayan kişinin, rehberi şeytan olur"*. Kur'an, bir mürşid ve rehberdir. Hadisler de mürşid ve rehberdir. Bir kimse ne Kur'an'ı, ne hadisleri, ne de İslam âlimlerini veya şeyhleri kendisine rehber olarak kabul etmez, hepsini terk ederse, o kişinin rehberi, mürşidi, şeyhi şeytan olur. Bu cümle böyle yorumlandığında, bir şeyhe bağlanmanın şart olmadığı ortaya çıkar.

Nitekim Nakşbendî şeyhlerinden Yakûb-i Çerhî hazretleri tarikata girmenin şart olduğunu iddia eden bir kişi ile tartışıp ona itiraz etmiş ve delil olarak: *"Bugün sizin için dininizi tamamladım"*¹⁰ âyetini zikretmişti. Bilâhare bu olayı şeyhi Bahâeddin Nakşbend hazretlerine anlatınca o da Yakub Çerhî'yi onaylamış ve haklı bulmuştur¹¹.

Devamı sonraki sayımızda yer alacak...

NOTLAR

- 1- Akar, 338.
- 2- Abdülkerim Kuyucu, *Abdülkâdir Geyranî'nin*, M. Zeki N. A. Bahadır, Beyrut 1990, s. 160.
- 3- Kuvvet, s. 139.
- 4- Ebû Nuaym İbâdî, *İhtisâr-ı esvâb*, Mu. 131/133, X, 156.
- 5- Abdülkerim Kuyucu, *Abdülkâdir Geyranî'nin*, s. 95.
- 6- İbâdî, *Mevâzîr-ı mek*, 43, C146, 130; Müdrik, *İbnü'l-İzz*, 43.
- 7- *Humus bir İyâz için İbnü'l-İzz Şeyh, el-Muhtâf* (İk. Sâli Mubârad el-Libân), Beyrut 1990, VIII, 154.
- 8- el-Kasas, 287; el-Kahf, 18/63; Nahl, 8/68.
- 9- M. Azim Kikali, *İslâm Tarihi*, İstanbul 19, 13, 111; *Humus İyâz için İbnü'l-İzz*, *İbnü'l-İzz*, Beyrut 1977, II, 259-260; *İbnü'l-İzz*, *el-Tabakât-ı Kübrâ*, Beyrut s. II, 11-16; *İbnü'l-İzz*, 53.
- 11- Ali b. İsmâil Sâfî, *Rahâdîrî Aşraf-ı hayr* (1977), Ali Asgar Mahişşo, Tebriz 1977, II, 467.

2. BEYNİMİZ VE PROBİYOTİKLER

Bağırsak mikrobiyotası hem işlev hem de ağırlık olarak bir organ olarak kabul edilmektedir ve ikinci beynimiz denmektedir. Sindirim sistemi beyinden sonra en fazla sinir hücrelerine sahip organdır. Mutluluk hormonu olarak adlandırılan serotonin yüzde 70 oranında bağırsaklarda bulunmaktadır. Bağırsağımız hissedip, düşünüp, hatırlar ve sezgisel kararlar verebilir. Heyecanlandığımızda ve duygusal değişimlerde bağırsağımızdaki sinirler etkilenir ve kişinin durumuna göre tepki verebilmektedir. İkinci beyin olan bağırsaklar, asıl beynin bir kopyası gibidir. Beynimiz karmaşık işlevleri yerine getirdiği gibi bağırsaklar da sindirim gibi karmaşık bir durumun üstesinden gelebilmektedir.

Bağırsaktaki bakterilerin vücudumuzda hastalıklara neden olmasının aksine günümüzde bilimsel araştırmalar bazı hastalıkların tedavisinde kullanılabileceğini göstermiştir

Anne karnında iken bebeğin sindirim kanalında mikrop yoktur. Doğumla birlikte doğum şekli ve beslenme düzenine bağlı olarak normal flora oluşmaya başlar. Normal doğum ve anne sütüyle beslenenlerde faydalı bakteriler daha fazladır. Barsak florasının hastalıklara karşı koruyucu faktörler, çevre koşullarında da flora değişikliği göstermektedir. Eğer florada bakteriler olmasaydı yaşam mümkün olmazdı. İmmün sistemin oluşmasında ve mukozal bütünlüğün oluşmasında rolleri mevcuttur. B vitamini ve K vitamini sentez etmektedirler.

Modem toplumda insanlar lif, antioksidan ve omega 3 oranı daha az olan besinlerle beslenmeye başladı. Konserveler, pişirilmiş ve içinde kimyasal maddelerin çok olduğu besinlerle tanıştı. Antibiyotiklerin de sık kullanılması ve çevrenin kirlenmesiyle barsak florası yararlı bakterilerden mahrum kaldı. Son 50 yılda sayısı artan alerjik hastalıklar, otoimmün hastalıklar ve kalın bağırsak hastalıkları dost bakterilerin azalmasına bağlanmaktadır.

Bağırsaklarımız ne kadar sağlıklıysa işlevini o kadar iyi yapabilir. Duygusal, sindirimle ilişkili hastalıklar, alerjik ve immünolojik hastalıkların oluşması engellenebilir. Bağırsakların sağlıklı olmasında en büyük katkıyı pre ve probiyotik besinler üstlenmektedir.

PROBİYOTİK NEDİR?

Probiyotikler kişinin sağlığını ve beslenmesini olumlu etkileyen, bağırsaklarımızda yaşayan, dost olan ve bizimle birlikte hayat süren yararlı canlı mikroorganizmalardır. Bu canlıların toplam ağırlığı bir 2-3 kilodur ve sayıları yüz trilyonu aşmaktadır. Daha çok kalınbağırsakta yaşamaktadırlar. Bunların sayıları azalmasıyla bağırsakların normal yapısı bozulmakta ve buna bağlı olarak enfeksiyonlara eğilim artmaktadır. Aldığımız besinlerde ki toksik maddelerin temizlenmesini, alerjenlerin ve kanserojen maddelerin yok edilmesini sağlarlar. Probiyotikler binlerce yıldır besin olarak alınmaktadır. Batı toplumların şüpheyle baktığı fermente süt ürünlerini, Ortadoğu ve Asya toplumları binlerce yıldır tüketmektedir. Günümüzde araştırmalarda bunların ne kadar faydalı olduğu ilgi odağıdır.

PROBİYOTİK NEDİR?

Probiyotikler, sindirime uğramadan kalın bağırsağa ulaşabilen ve oradaki dost bakterilerin çoğalmasını sağlayan besin maddeleridir.

PROBİYOTİK BESİN MADDELERİ:

Pırasa, bamya, yer elması, domates, soğan sarımsak, fasulye, nohut, bezelye, ceviz, badem, fındık, zeytin, muz, üzüm gibi daha çok lifli gıdalardır.

Probiyotikleri yeterli kadar aldığımızda ne kadar yerseniz yiyin kilonuz aynı kalmakta. Bağırsaktaki dost bakteriler probiyotiklerle beslendiğinden şekere ihtiyaç duymaz. Vücut için zararlı olan hazır gıdalar, beyaz un ve beyaz şekere gereksinim duymaz. Bunun sonucu olarak insülin direnci oluşmuyor. Yaşamak için şekere ihtiyaç duyan bakteriler insülin direnci oluşumuna neden olup faydalı bakterilerin yaşamını engeller ve bağırsaklarının yapısını bozarak kronik hastalık oluşumuna zemin hazırlar.

Lactobacillus rhamnosus adlı probiyotik kilo vermeye yardımcı olmaktadır. Beslenme düzeninizi değiştirseniz de bu probiyotik almaya devam ettikçe kilonuzda azalma meydana gelmektedir.

PROBİYOTİK ZENGİN BESİNLER NELERDİR?

Doğal yoğurt, kefir, peynir, ayran, tere yağ, boza, tarhana, şalgam suyu, turşular, nar ekşisi, sirke.

Bu doğal probiyotiklerden hariç piyasada ki probiyotik ürünlerde daha çok sütün fermentasyonunu sağlayan lactobacillus ailesi bakteriler kullanılmaktadır. Piyasada kapsül ya da saşe olarak probiyotiklerle alınacağı zaman içinde hangi bakterilerin olduğunu ve canlılık durumuna bakmak gerekir.

Probiyotikleri günlük düzenli olarak alındığında zararlı bakterileri kontrol altında tutulabilir.

Probiyotikler; virüslere ve antibiyotiklere bağlı ishallerde, turist diyaresinin önlenmesi ve tedavisinde etkilidir.

PROBİYOTİK POTANSİYELİ TAŞIYAN MİKROORGANİZMALARIN ÖZELLİKLERİ:

- İnsan orjinli olmalıdır, • Zararsız ve güvenilir olmalıdır, • Sindirim sisteminden geçerken canlı kalmalı, ağızdaki enzimlere ve mide asidine dayanıklı olmalı, safra tuzlarına dirençli olmalıdır, • Bağırsak epitel dokularına tutunmalıdır, • Sindirim sisteminde sürekliliğini devam ettirebilmelidir, • Antimikrobiyel bileşikler üretebilmelidir, • İmmün cevabı uyarabilmelidir, • Teknolojik süreçlere direç göstermelidir.

Probiyotiklerin birçoğu patojen olmayan mikroorganizmalar olup Laktobasiller, Bifidobakteriler ve Enterokoklar gibi sindirim sisteminde doğal olarak bulunmaktadır.

PROBİYOTİKLER HASTALIKLARI ÖNLEMEDE NE KADAR ETKİLİDİR?

- Sezeryanla doğan çocuklarda kalın barsak florası geç oluşmasına bağlı olarak mukozal savunma sistemi gecikmekte bunun sonucunda atopik egzama sık görülmektedir. Hamileler gebelik süresi boyunca ve emzirme döneminde probiyotik almaya devam eden annelerde çocuklarında atopik egzama riski yüzde 50 oranında azalmaktadır. Çocuklarında alerjik reaksiyon ve enfeksiyon hastalıklarına karşı korumuş olurlar.

- Karın ameliyat sonra görülen cerrahi enfeksiyon riskini azaltmaktadır.

- İmmün sistemi güçlendirdiğinden kanser hücrelerin oluşmasını engellemektedir.

- İrritabil Barsak Sendromunda kann şişliğini azaltmaktadır.

- Probiyotik kullanan çocuklarda huzursuzluk ve karın ağrısı daha az görülmektedir. Bu çocuklarda ihtiyaç olduğundan antibiyotik gereksinimlere daha az olmaktadır.

- Probiyotikler erken doğan(prematüre) bebekleri hastane enfeksiyonuna karşı korumaktadır.

- Kabızlık; dışkıının kuru, sert , normalden az ve geç olarak dışarı atılmasıdır. Kabızlık hastalık olmayıp bir belirtidir. Lactobacillus grubu mikororganizma içeren probiyotik kullanımı kabızlık tedavisinde ve semptomların azaltılmasında olumlu rolleri vardır.

- Otizm, astım, çölyak hastalığı ve kronik yorgunluk da faydalı oldukları gözlenmiştir.

- Mide bağırsak florası yaşlanmaya bağlı olarak değişiklik göstermektedir; mide ilaçlarının sık kullanılması, aşırı stres, çevresel faktörler, yaşlanmaya bağlı yararlı bakterilerin azalması sonucu bağırsak florası değişmektedir. Bu durum enfeksiyonlara eğilimi artırmaktadır. Probiyotik içeren fermente süt ürünlerinin tüketilmesi bozulan floranın eski haline gelmesini sağlar. Probiyotik yoğurtlarda protein, yağ, folik asit, b vitamini, kalsiyum ve fosfordan zengin olduğundan yaşlılarda oluşan kemik erimelerin önlenmesine de katkısı olmaktadır.

Gereksiz antibiyotik alınması, işlenmiş, koruyucu ve katkı maddesi içeren gıdalar bağırsaktaki tüm canlı organizmaları yok etmektedir. Barsaklar daha hassas hale gelince hastalıkların yerleşmesi kaçınılmaz olmaktadır. Probiyotiklerin kullanımı sonucu barsaklarda canlı organizmaların sayısını artırmaktadır. Antibiyotik kullanımıyla birlikte ya probiyotik destek ürünlerinin ya da probiyotik gıdaların alınması gerekir.

Sonuç olarak özetlersek;

İkinci beynimiz olan bağırsağımıza gözümüz gibi bakmalıyız. İmmün sistemi güçlendirmek, alerjik ve sindirim sistemi hastalıklarından korunmak için doğal probiyotik besinleri günlük düzenli olarak almak gerekir. Eğer probiyotik içeren kapsül ya da şaşeleri alınacaksa bir doktor kontrolünde almak uygun olanı. Alınan probiyotikler canlı, kişinin hangi şikâyeti varsa ona özgü ve güvenilir olmalıdır.

TASAVVUF KLASİKLERİNDEN SEÇMELER

SÛFÎ GÖRÜNENLERİN YANILGILARI

Ahmed b. Ali Kerhî bana Ebû Ali Rûzbârî'den naklen şunları söyledi: "Bu (tasavvuf) içinde biz bıçak sırtı noktasına geldik. Şöyle desek de cehen-nemdeyiz, böyle desek de." Ya'nî içinde bulunduğumuz bu mevzûda yanlış yaparsak ehl-i nârdan oluruz. Çünkü her şeyde yapılabilecek yanlışlık, tasavvuf ve ilminde yapılabilecek yanlışlıklardan daha ehvendir. Zirâ tasavvuf makamat, ahvâl, irâdât, işârât ve merâtib demektir. Tasavvufî konularda bid'at türü şeylere yönelen kişi Allah'a karşı gelmiş olur, dolayısıyla da Allah onun hasmı olur. Allah dilerse onu bağışlar, dilerse de istediği şekilde cezâlandırır.

Sûfî kisvesine bürünen, ya da kendisinin tasavvufa adım attığına işaret eden, yahud kendisinin bir takım tasavvufî âdâba sarıldığına vehmeden, ama tasavvufun şu üç esasını sağlamca yerine getirmeyen herkes, yanılgı içindedir. İsterse gökyüzünde yürüsün, hikmet konuşsun, isterse avâm ve havâssın kabulüne mazhar olsun. Bu üç esas şunlardır:

- 1-Büyük ve küçük, bütün haramlardan sakınmak,
- 2-Kolay ve zor, bütün farzları işlemek,
- 3-Hayatın devamı için zarûrî olan müstesnâ, dünyayı ehl-i dünyaya bırakmak.

Bu konuda ölçü Cenâb-ı Peygamber (s.a)'in şu hadis-i şerifidir: "Dört şey vardır ki onlar dünyalık sayılmaz: Açlığı giderecek lokma, avret mahallini örtecek giysi (hurka), başını sokacak bir yuva, huzur verecek sâliha eş." ¹

Bu dört şeyin dışında mal biniktirmek, başkalarına vermemek, elinde avucunda hapsedmek, dünyahî çoğaltmaya düşkünlük göstermek ve mal ile öğünmek gibi şeylerin hepsi, kulun Allah ile ilişkisini kesen perdedir.

Havâssa âid bir hâl iddiâsında bulunan, sûfî menzillerinden birine sülûk ettiğini vehmeden ve fakat bu işin temellerini yukardaki üç esas üzerine binâ etmeyen kişi, iddiâ ettiği konularda hatâyâ, isâbetten daha yakın bir noktadadır. Âlim ikrâr sahibidir, câhil ise iddiâcidir.

Sûfîlerin Yanlışlarının Dereceleri

1-Şeriat esaslarını gerekli sağlamlıkta yapmaktan; sikk, ihlâs ve ma'rufet azlığından kaynaklanan usûl yanlışları. Nitekim meşâyıhtan birinin: "Usûlsüzlük vusûlsüzlüktür." Sözü bu ma'nâyadır.

2- Âdâb, ahlâk, makâmât ve ahvâl gibi konulardaki yanlışlar. Bu tür yanlışlar usûl bilmemekten, tabiat ve nefsin hazlarına tâbi olmaktan kaynaklanır. Çünkü onlar, kendilerini eğitmek ve gayelerine iletmek için acı ilaçlar içiren ve bir yol üzere tutmaya çalışan müşidlere yaklaşmazlar. Onların hali, karanlık bir eve kandilsiz giren kimseye benzer. Böyle birinin bozduğu yaptıklarından daha çoktur. Ne zaman bir cevher buldum zannetse, eline geçen bir tuğla parçası olduğunu görür. Çünkü o, birbirine benzeyen; birbirinin aynı ve zıddı olan şeyleri birbirinden ayırtabilecek basiret ehli bir üstâda tâbi olmamıştır.

Bu yüzden ondan sıkça yanlışlıklar vâki' olur, sürçme ve aşmılıklar zuhûr eder. Çünkü o şaşkınlık, hüzn, taşkınlık, kabalık ve temennî duyguları arasında dağılıp gitmiştir. İnsanlara bu duyguları böyle taksim eden zâtı tesbih ederim. O onların dertlerini de devâlanı da, hastalıklarını da şifâlarını da bilir.

3- Yanlışları sürçme (zelle) tarzında olan, asıldan uzaklaşma tarzında olmayanlar. Böyleleri hatâlarının farkına varınca hemen mekârim-i ahlâka dönüverir, bozukluklarını düzeltip dağınıklıklarını düzene koyarlar. İnâdı bırakıp Hakk'a teslim olurlar. Aczlerini i'tirâf ile güzel hâllere ve yüksek ma'nevî makamlara yönelirler. Sürçmeleri mertebelerinde bir eksiklik meydana getirmez. Yanlışlıkları hâl ve vakitlerini karartmaz, safvetlerine bulanıklık vermez.

Bu üç dereceden her biri, maksad ve niyyet i'tibarıyla ayrı ayrı durumlardır. Nitekim bir şâir şöyle der:

İçinde olmayanı, süslenip iyi görüneni

İddiâ ettiklerini söyleyen, dili rezil eder.

Şâirin düşüncesinin temeli, Cenâb-ı Peygamber (s.a)'in şu hadisidir: "İman ne tahallî (iddiâ) ne de temennîdir. O, kalbe yerleşen ve organlarca doğrulanan şeydir."²

Usûl konusunda hatâ edenler delâlete düşmekten kurtulamazlar. Böylelerinin derdine pek devâ umulmaz. Teferruâtta yanlışlıkların âfeti, isâbet ihtimâli uzak da olsa, daha azdır.

Ebû Nasr Serrâc Tûsî

EL-LÜMA'

DİPNOTLAR:

1- Ahmed, Müved, V, 81.

2- Deylemî, el-Firdavs, II, 404.

► KADİM ŞEHİR

KUDÜS

VE SELAHADDİN EYYÛBÎ

AHMET MUAZ ATASEVER / ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ (YLÖ)

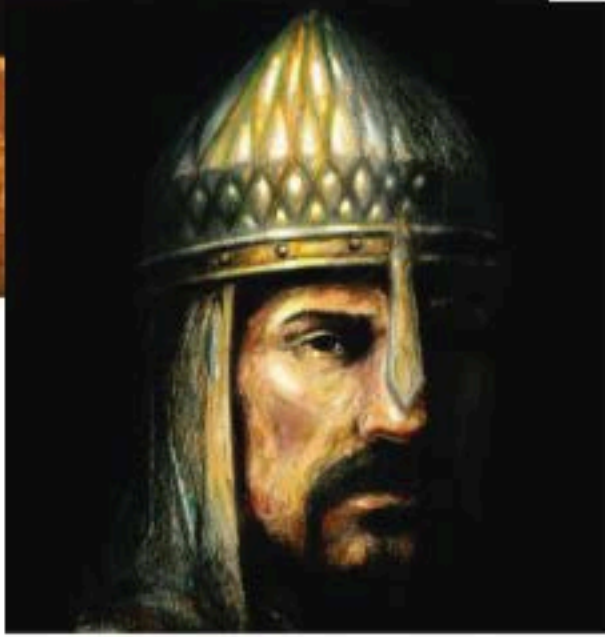
Yeryüzünde insanlık tarihinin başlamasıyla birlikte bazı beldeler farklı kıta ve memleketlere nazaran daha çok ön plana çıkmış ve medeniyetler bu topraklardan neşet etmiştir. Kudüs tarihin her döneminde jeostratejik konumu, verimli arazilere sahip olması ve manevî iklimi dolayısıyla milletlerin gönlünde taht kurmuş; devletlerin sahip olma arzusuyla iştahını kabartmıştır. Bu sebepler neticesinde tarih sahnesine çıktığı günden bugüne dek farklı kavimlere ev sahipliği yapmıştır.

Kudüs geçmişten günümüze birçok devletin ve din müntesiplerinin elde etmek istediği bir şehir olmuştur. Kudüs ve civarına yönelik bu alakayı daha iyi anlamak için onun tarihine kısaca göz atmak yararlı olur. İlk defa Kenânlıların (MÖ.3100) yurdu olarak bildiğimiz Kudüs, çevresindeki verimli araziler hasebiyle sahiplerine müreffeh bir hayat imkanı vermiş ticaret yollarının başlıca uğrak yerlerinden biri olmuştur. Kudüs bu dönemde "*Verimli Hilâl*" in en gözde şehri olmuş ve insanlığın yöneldiği; yerleşip üretim yaptığı bir merkez haline gelmiştir. Farklı milletlerin ve kavimlerin huzur ve sükûnet içinde yaşadığı ilk dönemden sonra İbrânîlerin (MÖ.1468) gelip yerleşmesi ile birlikte Kudüs savaflara ve istilalara sahne olmuştur. İbrânîlerin egemen olmak istediği bu dönemde Kudüs'e dâhili ve hârici müdahaleler olmuş halk türlü soykırım ve katliamlara maruz kalmıştır. Hristiyan Roma döneminde (MÖ.63-MS.638) ise daha vahim hadiseler yaşanmıştır. Hristiyanlığı resmi din olarak benimseyen Romalılar İznik Konsilinde (325) Hristiyanlığa Pagan âdet ve inançlarını yerleştirerek, hüküm sürdüğü coğrafyada başka inançlara da baskı uygulamıştır. Bu uygulamalardan Kudüs de fazlasıyla

KUDÜS'ÜN FÂTIHI SELAHADDÎN EYYÛBÎ

nasibini almıştır. İslâm fethi (16/638) ile beraber Kudüs, tarihinin en huzurlu günlerini yaşamaya başlamış farklı etnik grupların ve inançların medeniyet beşiği olmuş Halife Hz Ömer'in taahhütü ile tüm dinler bu şehirde yaşama hakkına ve ibadet özgürlüğüne kavuşmuştur.

► Kenân Medeniyeti (MÖ.3100-MÖ.1468)

Ortadoğu coğrafyasında yer alan Mezopotamya havzasının da içinde yer aldığı Verimli Hilâl tarihin ilk dönemlerinden itibaren insanların yerleşim yeri olmuştur. Verimli Hilâl'in batı ucunda yer alan Kudüs birçok kavmin refâh içinde yaşadığı kendi devrinin müstesnâ medeniyet merkezlerinden biri olmuştur. Yapılan arkeolojik çalışmalar Kudüs'te sadece tarım ve hayvancılıkla değil aynı zamanda ticaretle de uğraşıldığını gözler önüne sermiştir. Çünkü Kudüs ve civarında yapılan kazı çalışmalarında Anadolu'dan geldiği tespit edilen bronz avandamlıklar ve silah araç gereçlerine rastlanılmıştır.¹ Bununla birlikte o döneme ait en dikkat çekici yapılar ise kaleler ve yeraltı su kanalları olmuştur. Kalelerin çevresi yaklaşık 1200 metreyi bulmaktadır. Ve güçlü taarruzlara karşı direnç gösterebilmiştir. Yerleşim amaçlı kullanılmayan bu kaleler şehre dışardan yapılan saldırılara karşı koymak için Kudüs'ün bir nevi savunma yapıları olmuştur.

Kenân medeniyetinin en önemli özelliği hüküm sürdüğü yerlerde yaşayan milletleri ortak bir gaye üzere birleştirebilmesi; insanlarda bir üst kimlik algısını oluşturabilmesi idi. O dönemde göçebe olan kabileler şehre zorla yerleşmiş kendilerini güç ile kabul ettirmiş olsalar dahi zamanla asimile olmuşlar, barbarlıklarından sıyrılabilmişlerdir. Bu ve benzeri özellikleri sayesinde gerek Amori, Arami, İbrâni, Nabati gibi Sâmi olsun gerekse Hurri ve Girit'ten veya Akdeniz'den gelen Filistinliler gibi İndo-Aryen olsun çeşitli etnik gruplar ile zenginleşmiş kâmil bir medeniyet haline gelmiştir.² Kenân medeniyeti üzerinde kurulduğu verimli topraklar gibi insanlığa bilgi birikimini, ilmi ve teknolojik gelişmelerini armağan etmiş bu paylaşmada cömert davranmıştır. Günümüz hâkim "İmparatorluk Devleti" anlayışının tam aksine Kenân medeniyeti bir dünya devleti olma (olabilme) arzusu ile kâim olmuştur. Kavimleri ve kabileleri ortak yaşam arzusu etrafında birleştirmeyi başarabilen Kenân medeniyeti bizlere bir nevi şu gerçeği haykarmıştır: Medeniyetin sahibi olmaz; taşıyıcısı olur.

► Hristiyanların Dönemi (MÖ.63-MS.638)

Hristiyanlık Kudüs'te Roma İmparatorluğu döneminde yayılmıştır. Roma imparatorluğu Kudüs'ü kendi topraklarına ilhâk ettiğinde, tarih MÖ 27 Mart 63'ü gösteriyordu.⁶ Romalılar Genaral Pompei önderliğinde Kudüs'ü ele geçirmek için 3 ay mücadele ettiler. Savaş bittiğinde Pompei 2000 Yahûdiyi katlederek şehri teslim almıştır. Roma İmparatorluğu'nun devri kan ile başlamış hüküm sürdüğü dönemde yine kanla devam etmiştir. Yahûdilere karşı çok ciddi baskılar uygulanmış; şehirde Yahûdi varlığı sindirilmeye çalışılmıştır. Bu sebeple sayılan yüzbinleri bulan Yahudiler isyân etmiş bu isyânlarda onbinlerce Yahûdi katledilerek isyânlar bastırılmıştır. MS 115'te başlayan ilk Yahûdi isyânında intikâm hırsı ile tutuşmuş Yahûdiler Kirane'de 220.000 Hristiyanı katletmiş, Kibns'ta da 240 Hristiyanı öldürmüşlerdir. Mısır ve Mezopotamya havzasına yayılan bu isyânlarda yaklaşık 500.000 Romalı Pagan ve Hristiyan öldürülmüştür.⁷ 134 tarihine gelindiğinde ise Romalılar 52 farklı cephede Yahûdiler ile savaşmış ve bu savaşlarda büyük kıyımlar yaşanmıştır.

Romanın Pagan Hristiyanlık anlayışı kendinden başka inançlara yaşam hakkı tanımamıştır. Bilhassa Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldığında Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu sınırları içinde kalan Kudüs'te İmparator Justinya'nın ilân ettiği; tek devlet, tek kânûn, tek kilise fermâmı ile Yahûdiler için kanaklık dönem başlamıştır. Sinagoglar kapatılıp yakılmış yahut talan edilmiştir. Kudüs sınırları içerisinde ise bir Yahûdi asla adım dahi atamamış, yakalandığı yerde öldürülmüştür. Hristiyan Roma İmparatorluğu döneminde Filistin o herkesi kucaklayan hoşgörü ve huzur iklimi yerini bağnazlığa ve taassuba bırakmış, farklı etnik grup ve inançlara yaşama hakkı tanınmamıştır. Bu dönemde ne yazık ki yeni yapılar ve eserler yapılmadığı gibi, tarihi birçok yapı da yok edilmiştir.

Bilimsel veriler ışığında diyebiliriz ki İbrâniler göçmek zorunda kaldıkları Mısır'dan Kudüs diyana geldiklerinde Kenân kültürünün gereklerini benimsemiş ve o kültüre adapte olmuşlardır. Seleflerinin yolunu takip eden İbrâniler bu süreçte savaşlar ve iktidar mücadeleleriyle meşgûl olmuşlar; dönem dönem yönetimden uzaklaştırıldıkları gibi başka devletlerin de hükmü altına girmişlerdir.

KUDÜS

KUDÜS

İşgal altındayken
ben nasıl
gülebilirim ki...

- SELAHADDİN EYYÜBİ -

► Kudüs'te İlk İslâm Fethi

(638-1099/1187-1917)

Müslümanların fethine dek Kudüs'te birkaç defa iktidar el değiştirmişse de, Halife Hz. Ömer döneminde Kudüs fethedildiğinde şehre Hristiyanlar hâkimdi. Yermük Savaşı (15/636) ile Ortadoğudaki üstünlük İslâm ordularına geçmişti. Bizansın bu coğrafyadaki tek üssü Kudüs artık savunmasız bir haldeydi. Bu nedenle Kudüs'ün fethi savaş ile olmamış, bizzat Halife Hz. Ömer'in şehre gelerek Hristiyanlarla yaptığı antlaşma neticesinde şehir Müslümanlara teslim edilmiştir.⁸ Bu iktidar değişimi Kudüs tebaası için bir fetih, askerî bir zafer değil; sadece kurtuluştu. Çünkü kendisini dinler arasında bir din diye addetmeyen bilakis mevcûdiyetini Filistin'de daha evvel Peygamberler aracılığıyla ilân etmiş ilâhî vahyin tamamlayıcısı olarak takdim eden bir İslâm vardı.⁹

Halife yayımlattığı fermân ile tüm inançlara yaşam hakkı tanımış ve kendilerinin bizzat koruması altında olduklarını taahhüt etmiştir. Daha önce Kudüs'e ayak dahi basamayan Yahûdiler; Patrik Sophranus'un Halife Hz. Ömer'e yaptığı tüm itirazlara rağmen Kudüs'e 70 Yahûdî ailesi Hz. Ömer tarafından bizzat yerleştirilmiştir. Halife bildirisinde bütün Kitap Ehli'ni (Yahûdî, Hristiyan, Müslüman) birliğe davet ediyor; şahısların ve servetlerin güvenliğini garanti altına alıyor ve Hristiyan rahiplere karşı saygı gösterilmesini istiyordu: "*Dünyadan el etek çekmiş kimseleri rahatsız etmeyin ki ibadetlerini yapmaya devam edebilsinler.*"¹⁰ Bizans imparatorlarının hoşgörüsüzlüğünün aksine İslâm'ın gelişi; Yahûdiler ve 'sapkın' denilen Hristiyanlar, yani işgalci Grek, Bizans dışında bölge halkının hemen hemen tamamı için bir kurtuluş olarak görüldü.¹¹ İlahî vahyin Kudüs'te yeniden en yüksek ses olması ile birlikte Filistin; hoşgörü, huzur ve refâh iklimine yeniden kavuşmuş, Hz. Davut ve oğlu Hz. Süleymân döneminde inşa edilen fakat yıkılıp harap edilen mabetlerin yerleri gün yüzüne çıkarılmış ilk İslâm şaheseri Kubbetü's-Sahra 687 (H.51) yılında inşa edilmiştir.¹² Bu mimari yapı üç İbrâhîmî vahyin; Yahûdî, Hristiyan ve Müslümanların birliğinin sembolü olarak hayat bulmuştur. Derûnî ve rûhî anlamını yakalamak için bu âbideyi dikkat ile "*okur-sak*" esas itibârî ile Kur'an imânının ifadesi olan İslâm Sanatı'nın asıl temasının kendinde tezâhür ettiğini görürüz. Bu tezâhür hiç şüphesiz engin hikmeti ve çevresine yaydığı birliğe davet mesajları ile asırlarca sürececek saâdetin ve esenliğin habercisiydi.

► Kudüs'ün Hristiyan İşgali

1099 (H.492-93) yılında Haçlılar Kudüs'ü tekrar işgal etmiş, şehre giren Haçlılar Müslüman-Yahudi ayrımı fark etmeksizin Hristiyan olmayan bütün halkı kılıçtan geçirmiştir. Evler talan edilmiş dükkanlar yağmalanmıştır. Kadın ve çocuklar esir alınmıştır. Bütün barbarlığı ve vahşetiyle Hristiyanlar Kudüs halkına emsali az görülmüş bir kıyıma reva görmüştür. İbn-ül Esir'in rivayetine göre Franklar(Haçlılar) sadece Mescid-i Aksa ve çevresinde 70.000 Müslümanı katletmiştir. Bu katliamı müşahede eden tarihçi Raimundus ise; Kubbetü's-Sahra(Hz. Ömer Camii)'da öylesi bir soykırım işlenmiştir ki Müslümanların cesetleri kanın içinde yüzüyor olmuş; atlar dizlerine kadar gelen kanlar yüzünden zorlanarak hareket edebilmişlerdir, demiştir. Bu vahşetten Yahudiler de kurtulamamış Müslümanlara yardım ettikleri gerekçesiyle Havralara doldurulan Yahudiler diri diri yakılarak öldürülmüştür. Şehirdeki Hristiyan halk Haçlıların bu zaferini önce sevinçle karşıladılarsa da yapılan katliamlar neticesinde dindaşlarına karşı muhalif bir tutum sergilemişler, Haçlılar kendilerine yöneltilen eleştiriler nedeniyle Ortodoksları afroz ederek onları ilerleyen süreçte katletmişlerdir. Kudüs'ün abidevi yapılan Mescid-i Aksa ve Kubbetü's-Sahra bu işgalde ağır yatalar almış, şehrin tarihi ve mimari silüetinde derin tahribatlar söz konusu olmuştur.

Orduyla birlikte şehre girmiş olan Haçlı tarihçisi Fulcherius, Müslümanların vermemek için yuttuğu altınlar hakkında Haçlı askerlerinin altınları alabilmek için Müslümanları öldürdüklerini ve askerlerin bağıtsaklarına kadar Müslümanları parçaladıklarını kaydeder.¹³ Şehirde yaşanan bu katliam ve tahribatın ardından Kubbetü's-Sahra'nın üzerine haç dikilmiş ve Mescid-i Aksa Kral için samya çevrilmiştir. Müslümanların Hz. Ömer dönemindeki fethinde yaşanan manzaraya karşı Haçlıların şehri işgalindeki vahşice tutumu İslâm âleminde derin bir yara açmış o döneme dek parçalanmış haldeki Müslümanları birliğe sevk etmiştir. Bağdat'ta Halife Kudüs'ten kaçabilen Müslümanların anlattıkları karşısında derin bir üzüntü yaşamış İslâm âlemi yaklaşık 100 yıl boyunca Kudüs'ten Haçlıları çıkarmak için çaba sarfetmişlerdir.

► Selahaddin Eyyübi'nin Kudüs'ü Fethi

Haçlılar Kudüs'ü işgal ettikleri sırada Mısır'da iyice zayıflamış halde bulunan Fatimiler hüküm sürmekteydi. Şehir düştükten sonra Haçlılar bölgede nüfuzlarını arttırabilmek için kıyı şeridine doğru askeri hareketlerini genişlettiler. Çünkü Avrupa üzerinden gelen asker sevkiyatının sağlıklı bir şekilde Kudüs ve civar kalelere aktarımı için sahil şeridinde üslerinin olması gerekiyordu. Bu önemli askeri başarıları elde ettikten ve stratejik bir avantaj sağladıktan sonra Mısır'a ve Suriye'ye yönelen Haçlı birlikleri Suriye çevresinde önemli başarılar elde etmişlerse de Mısır seferlerinde aynı başarıyı gösteremediler. Mısır'ın Kudüs savunması için stratejik bir öneme sahip olduğunu anlayan Kudüs Kralları Zengi Hükümdarı Nureddin Zengi'den önce Fatimileri ortadan kaldırmak istiyorlardı. Fakat genç yaşından bu yana savaşlarda maharetini, üstün savaş kabiliyetini ispat etmiş olan Selahaddin Eyyübi Haçlılara karşı çok önemli başarılar elde etmiş, Mısır'daki Fatimi varlığını da Haçlılardan önce ortadan kaldırmıştır.

Selahaddin Eyyübi babası Necmeddin Eyyüb ile birlikte o zaman Musul Atabegi olan İmadüddin Zengi'nin hizmetinde çalışmaya başlamış, genç yaşta Haçlılar ile mücadele etme onlarla savaşma fırsatı bulmuştur. Orduda erken yaşta komutanlık tecrübesi yaşamış olan Selahaddin, Zengilerin Musul ve Suriye'de önemli başarılar elde etmesine vesile olmuştur. Filistin ve çevresinde kazanmış olduğu bu önemli başarılar onu adım adım Kudüs'ün fethine doğru sevk etmiştir. Selahaddin, bütün stratejik hamlelerini Kudüs'teki Haçlıları askeri, ekonomik ve sosyal açıdan besleyen noktaları elde etmeye yönelik atmıştır. Kendi iç kanışıklıklarını hallettikten sonra Kudüs'e yönelen Selahaddin Hittin'de Kudüs ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmış ve Filistin topraklarında seri bir şekilde fetihlerine hız vermiştir. Önce Akka, Taberiye, Askalan, Nablus, Remle, Gazze kalelerini ele geçiren Selahaddin küçükü büyüklü 52 noktayı fethetmiştir.¹⁴ Artık bütün yardım olanaklarını yitiren Haçlılar üzerine Kudüs'e ilerleyen Selahaddin ve ordusu 20 Eylül 1187'de şehri kuşatmış, Miraç mucizesinin yıl dönümü olan 2 Ekim 1187 (27 Recep 583)'de şehri fethetmiştir.

Selahaddin şehri fethettikten sonra gayri Müslim halka o kadar müşfik davranmıştır ki, Hristiyanlar kendileri Kudüs'ü elde ettiklerinde yaptıkları katliamın intikamını alacağını düşündükleri komutanın bu lütfu karşısında hayrete düşmüşler eman verilen halk Müslüman askerlerin gözetiminde güven içinde memleketlerine ulaşmışlardır. Selahaddin farklı inançlara saygı göstermiş affediciliği ve merhameti ile nam salmıştır. Öyle ki İbn Cübeyir Selahaddin'in 'Af konusunda hata etmek haklı olarak ceza vermektan daha çok hoşuma gider' dediğini nakleder.¹⁵

Kudüs'ün fethiyle beraber şehirde imar ve iskan çalışmaları hız verilmiş, şehrin surları güçlendirilerek kale duvarları önüne hendekler kazılmıştır. Asıl büyük değişiklikler şehrin içinde yaşanmış Mescid-i Aksa ve Kubbetü's-Sahra eski haline çevrilmiştir. İslamın yine en gür seda olduğu bu fetihle birlikte Müslüman ve Yahudiler ibadet özgürlüğüne ve yaşama hakkına tekrar kavuşmuştur. Kilisenin idaresi Ortodokslara verilmiş ve Hristiyanlar da ibadetlerini özgürece yapabilmişlerdir. Bu iktidar değişimi 1917 yılına dek yaklaşık 730 yıl huzur ve sükunetin tesisine vesile olmuş Kudüs tarihini en uzun soluklu banş dönemi bu fetih ile beraber sağlamıştır.

DİPNOT:

- 1-Roger Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, çev. Cemal AYDIN, 4. Baskı, İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı, 2016, s. 42.
- 2-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 41.
- 3-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 72.
- 4-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 73.
- 5-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 73.
- 6-Tuğra Tekin, MÖ 5000-MS 1967 Arası Dönemde Kudüs'ün El Değişimcesi, Akademik Bakış Dergisi, Sayı 60, Mart-Nisan 2017, s. 327.
- 7-Tuğra Tekin, MÖ 5000-MS 1967 Arası Dönemde Kudüs'ün El Değişimcesi, s.327.
- 8-Tuğra Tekin, MÖ 5000-MS 1967 Arası Dönemde Kudüs'ün El Değişimcesi, s. 328.
- 9-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 135.
- 10-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 138.
- 11-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 136.
- 12-Gurnady, İlahi Mesajlar Toprağı Filistin, s. 141.
- 13-Ömer Faruk Harman, Coğrafya Aracı, İbn Demirkent, Cengiz Torun, Kamel Cemil el-Aweli, "Kudüs (Haçlılar Dönemi)", TDV İslam Ansiklopedisi (İİA), 26, s. 330.
- 14-Rızaullah Şeyh, "Selahaddin-i Eyyübi", TDV İslam Ansiklopedisi (İİA), 36, s. 339.
- 15-Şeyh, "Selahaddin-i Eyyübi", s. 339.

İnsanlar,
maddeye karşı
besledikleri
hırslarının
az bir kısmını
ahirete
yöneltselerdi,
dünyanın çehresi
değişirdi.

EŞŞEYH ESSEYYİD HACI HÂFİZ
MUSTAFA UZGUR (ÖZGÜR)
HOCAEFENDİ (k.s.)

SAHABE HAYATLARI

Sa'd Bin Ebî Vakkas

Sa'd b. Ebî Vakkas Hz. Milâdî 592 yılında Mekke'de doğdu. Nesebi Benî Zühre'den olan babası vasıtasıyla Kilâb b. Mürre'de, Benî Ümeyye'den olup İslâmiyet'i kabul etmeden ölen annesi Hamne bint Süfyân b. Ümeyye vasıtasıyla Abdümenâf b. Kusay'da Hz. Peygamber'in nesebiyle birleşir. Dedesi Vüheyb b. Abdümenâf b. Zühre, Resûl-i Ekrem'in annesinin amcası olduğu için Resûlullah Sa'd'a '*dayı*' diye hitap ederdi.

Hız Peygamber Allah'tan aldığı vahyi Kureyş'e anlatmaya başladığında; tebliğ ettiği vahye ilk tâbi olanlardan birisi de Sa'd b. Ebu Vakkas'dır. Annesi Hamme bint Süfyan, Sa'd'ın Müslüman olduğunu duyunca çok şiddetli bir şekilde karşı çıkmıştır. Müslüman olduğu için üzülen annesi oğlunu atalarının dinine döndürmek için, eğer inancından vazgeçmezse yemeyip içmeyeceğine yemin eder.

Sa'd b. Ebu Vakkas annesine düşkün bir sahabeydi. Onun zarar görmesine razı olmazdı fakat iman konusunda Rabb'ine isyan edemezdi. Yemin eden annesi yemeyip içmemeye başladı. Sa'd, bir evladın annesine söylenmesi çok zor olan şu sözleri ona sarf etti. *"Anneciğim, bin tane canın olsa ve bunları tek tek versen, ben yine dediğimden dönmeyeceğim!"* (Müslim, Fedailü's-sahabe 43-44/ İbn-i Esir, Üsdü'l-Gabe, II, 368.)

Sa'd b. Ebî Vakkas'ın bu kararlığı karşısında annesi Hamme bint Süfyan, yemininden dönmek zorunda kaldı. Bu olaydan sonra Sad b. Ebu Vakkas'ın bu duruşunu destekleyen ve bu durumlarda Müslümanların nasıl hareket etmesini öğreten şu ayet nazil oldu. *"Eğer hakkında hiç bir bilgi sahibi olmadığın bir şeyi bana ortak koşman için seninle uğraşırlarsa, onlara (anne-baba) na itaat etme, fakat onlarla iyi geçin"* (Lokman Suresi-15. ayet) Müslümanlar, Mekke'den Medine'ye hicret edene kadar Mekke de kaldı. Sa'd, annesine karşı gösterdiği bu kararlı duruşu mekkeli müşriklere de göstermiştir. İbadet ederken sataşan bir grup mekkeli müşriğe yerden eline geçirdiği bir deve kemiğini alıp karşılık vermiştir. Müslümanlara yapılan zulüm karşısında aynı duruşu göstermiştir. Medine'ye hicretle birlikte, Müslümanların kendilerine tehdit eden güçlere karşı cevap vermesi gerektiğinde, Sad b. Ebu Vakkas yine kahramanca bir duruş göstermiştir. Bedir de müşriklerin süvari birliği komutanı Said b. El-As'ı öldürüp kılıcını Peygamber Efendimize getirmiştir. Uhut da müşriklerin üstün olduğu ve Müslümanların paniğe kapıldığı anda Peygamber Efendimizin yanından ayrılmayan gövdesini siper

eden sahabilerden birisidir. Sa'd b. Ebî Vakkas Uhud savaşında Müslümanlar panik halindeyken bile ok atıyordu. Her attığı ok hedefi buluyordu. Peygamber Efendimiz Sad b. Ebu Vakkas'a ok veriyor ve şöyle sesleniyordu. *"At! Ey Sa'd anam babam sana feda olsun"* Resulullah Efendimizin kimseye kullanmadığı bu sözü, Sad b. Ebu Vakkas a söylemiştir. Sa'd; başta Bedir, Uhud, Hendek olmak üzere, Hudeybiye ye, Mekke'nin fethine ve bütün gazvelere katılmıştır. Peygamber Efendimizin vefatından sonra Hz. Ebubekir'e biat etmiş, Hz Ömer ve Hz Osman döneminde Kufe valiliği yapmıştır. Hz. Ömer kendisinden sonra halife seçmek için oluşturduğu şura heyetinin üyesidir.

Hız Osman'ın şehit edilmesinden sonra fitne ve ihtilaflardan uzak durmaya gayret göstermiştir. Güçlü bir kişiliğe ve siyasi desteğe sahip olmasına rağmen siyasi çekişmelere girmemiştir. Tarihi kaynaklarda oğlu Ömer ve kardeşinin oğlu Haşim'in kendisine gelip *"Yüz bin kılıç sahibi var ki hepsi seni hilafet için en liyakatli kişi olarak tanıyor."* dediklerinde Sad b. Ebu Vakkas şöyle cevap vermiştir; *"Sizin yüz bin kılıcınızdan daha kuvvetli tek bir kılıç, mü'mine çekilince onu kesmeyen, kâfire sıyrılınca onu kesen kılıçtır"*. (Nedvi, Hz. Peygamberin Ashabı, Asr-ı Saadet, c.1, s.436) cevabını vererek Müslümanların birbirine zarar vermelerine karşı ne kadar hassas olduğunu göstermiştir.

Hadis nakli konusunda titiz davranan Sa'd b. Ebu Vakkas, emin olmadıkça ve gerekmedikçe hadis nakletmemiştir. Kendisi 271 hadis nakletmiştir. Naklettiği hadisler Kütüb-i Sitte ve diğer hadis kitapların da yer almıştır. Bunlardan birisi şöyledir; Resulullah (sav) her namazın ardından muhakkak şöyle derdi; *"Allah'ım korkaklıktan, cimrilikten sana sığınıyorum. Rezil bir hayata düşmekten, dünyanın ve kabrin imtihanından sana sığınıyorum."* (Buhari) Sa'd b. Ebu Vakkas hieri 55 yılında Medine dışındaki Akik vadisinde vefat etmiştir. Mescid-i Nebevi de kılman cenaze namazından sonra Cennet'ül-Bâki ye defnedilmiştir.

Kırk Yıl Bu Kapıda Beklemek

Hz Pirimiz Şöyle Buyurdu
"Bu yol kırk yıllık mücadele gerektirir.
Kim bu mücadeleyi yaparsa ve
davasında hak (doğru) olursa,
Allah(cc) onu başarıya ulaştırır."

Mürîd, Mürşidinin kapısında ve onların yolunda, hak olan dava için bu mücadeleyi enfüste ve afakta (iç ve dış âlemden) yapmak ve yaşamak gayretinde olmalıdır. Mürîd şeyhinin kapısında bu kırk yıllık hayatı, yüzünü onun eşliğine koyarak teslim olarak sohbetini dinleyip emirlerini hayatına tatbik ederek nebevî mirasından hissesini alarak, nefisine uymadan, kibire ve enaniyete düşmeden tam ve üstün bir teslimiyetle güzel bir ahlaka ulaşabilir. Bu güzellik içinde mürîd; varlığı, yokluğu, feyzi, hizmeti, hürmeti maddi ve manevi her hali yaşar.

Tarikat-ı Âliye'ye dahil olduktan sonra, Mürşid kapısına niçin geldiğini anlayıp idrak edenler ile bu kapıda bulunmalarını ve niçin geldiklerini tam olarak, anlayamayıp, idrak edemeyenler elbette aynı güzellikleri yaşayamazlar ve aynı feyzi ve zevki alamazlar. Manevi hayatları farklı olur çünkü kabiliyetleri ve karakterleri farklıdır.

Güzel bir söz vardır. "Her insan kendi karakterinin semeresini ortaya koyar." Mürşid kapısı ile Hakk'a giden bu yol, insanın kabiliyet ve karakterini ortaya çıkarır. Nasıl ki ham, işlenmemiş olan bir madeni ateşe tuttuğunuzda bu madenin içinde ne kadar altın, gümüş, bakır, demir olduğunu ortaya çıktığı gibi; Hak yolda insanın ruhuna ve manevi âlemine uygun, o pak karaktere hoş melekeler dair idrak ve uyanışlar bulunmaktadır.

Allah her kim için nur vâd etti ise, o kimse; hakkın nuru ile bakar ve hakikati görür. Bu kapıda niçin bulduklarını anlayıp idrak ederek dini hayatı yaşayıp tecrübe edenlerin kabiliyetlerindeki varlığı Allah ortaya çıkarır.

Tasavvuf yolunda mürşide teslim olmuş, keskin zekâyâ ve sağlam karaktere, has şuura sahip olanlara Allah(cc) yardım eder. Halis bir vicdan ve manevi zevke sahip olanlar bu yolda başarılı oldular. Şeytan ve nefis onları saptıramaz.

Saf, berrak, karakter ve kabiliyet sahiplerini Allah kendi boyası ile boyamaktadır. Allah'ın boyası ile boyanmış kimselerde yüce hakkın katından gelen manevi nimet ve güzelliklere bürünmüşlerdir. Allah'ın(cc) nuruyla bakan Resûlümün (s.a.v.) ahlakı ile ahlaklanmış bir kâmil mürşidin kapısında kırk yıl nefsi ve şeytanla mücadele verip cihadi ekber yapanlar için Hz. Pirimiz "Ben onlara kefilim diyor yarın kabirden kalktığı zaman kefenini yere sürüyerek cennete gidecektir"

Şayet bir mürîd; bu kapıyı anlamamış, niçin geldiğini idrak edememişse şeytan ve nefis onu hayalle, vehimle vesveseyle, enaniyetle, gurur ve kibirle yoldan çıkarır. Kapıyı kaybettirir. Tarikatta ret yoktur. Mürîd kendi haliyle tarikata aykırı hareket ederse, ihanet ederse kendiliğinden düşer.

Mürşid kapısı hak kapısıdır. Bu kapının edebîni, saygısını, kullarını gözetmek gerekir, yoksa şeytan insanı yıkar. Şeytanda Hz. Adem'in kapısını anlayamadı, edebî koruyamadığı için ret oldu yıkılıp gitti. Evliyanın kapısında, tevazuyla, inkisarla, hiçlikle, yoklukla nefisine pay çıkaramadan hizmet gerekir.

Ebu Medyen Mağribi Hazretleri şöyle dedi; "Kim nefsi için bir hal veya makam talebinde bulunursa o kimse tasavvuf anlayışından uzaklaşmıştır." Hazretin müridlerinden biri

huzuruna gelerek; "Sultanım bana da bir hırka giydürseniz de bende insanları davet etsen" dedi. Hazret buyurdu ki; "Hakka mı davet edeceksin kendine mi davet edeceksin?" Mürid; "Sultanım elbette ki Hakka davet edeceğim." Hazret Buyurdu ki; "İrşad görevini (icazet verilen) bir başkası yaparken ben yapayım diyorsan Hakka değil kendine davet edersin."

Onlar için Pirimiz Gavs'ül Azâm Hazretleri buyuruyor ki; "Akıllı ol. Bana yakın ol. Kibir libasını üzerinden çıkar. Tevazu sahibi ol" buyurmuşlardır. Efendi Babam, Üstadım, Hâfız Mustafa (ks) da buyuruyor ki; "Sufî olacaksın, derviş olacaksın, Allah(cc) ya kendini adayacaksın, kul olacaksın, ama mütevazı olacaksın."

Ağzlarını kırk yıldır bu yolda hizmet ediyorum diyerek dolduranlar nefislerini hesaba çeksinler, acaba nasıl hizmet etmişler veya ediyorlar. İşte Pirimizin sözleri ve ölçüleri ortadadır. Horosan meşayihinin bir sözü vardır; "İman ehlinin sıfatı hüzün, şirk ehlinin sıfatı şumarlıktır." Velayete inanıp kabul ederek bir mürşide mürîd olduğunu arz ettikten sonra kim nefisine uyarak bu ikranından döner, nefisini enaniyetini, kibirini ortaya koyarak Allah'ın kendisine açtığı bu yoldan dönerse o kimse şumarlıktır. Nankördür. Kırk yıldır bu kapıdayız diyenler bu yolun hakikatini anlamışlar mı? Yüce Allah'a(cc) yaklaştırmaya, kapısına yüz tutmaya bütün varlıklarıyla eğilmişler mi? Gerçek teslimiyet ve sevgiye engel olan bedeni, şehvi, nefsanî tuzaklardan, tüm alıkoyucu faaliyetlerden içlerini ve dışlarını boşaltmışlar mı? Eğer durumu bu ise ne mutlu o kimseler...

Kabiliyet ve karakterlerine göre Allah'ı(cc) sevenlerin, sevgileri o dereceye ulaşır ki Mevlânın yolunda canlarını verirler. Tam bir arzu ve istekle tevhidî yüceltmek, yaşamak, yaymak ve üstün getirmek için nefes harcarlar. Maksatları Allahü Azim'üş-Şân'ın rızasını kazanmaktır. Hiç kimseden korkmazlar, kınayanların kınamalarından çekinmezler, iman ve teslimiyet ehlinin sıfatı hüzündür ki onlar Rablerinin rızasını kaybetmekten korkarlar. Allah'ın Fakr ehli kullarını incitmekten korkarlar. Artık o kimseler Allah (cc) taraftarlarından ve ordusundan olmuşlardır. Allah(cc) onları himayesi altında muhafaza eder. Kendilerine karşı saldıranlara karşı üstün getirip egemen eyler. Onlar tüm maksad ve muradlarına

Allah'ın(cc) yardımıyla bağış ve ikramına ereceklerdir. Kulluk makamının marifet ve hakikatine ulaşmak için kibir ve gururlarını kırarak son derece tevazu ile hakka yönelerek secde edip onu zikrederler, Allah'ın(cc) nazargâhı olan kalplerinin sırtına ereceklerdir. Kâmil ve mükemmil Şeyhimizin, o hak önderinin iç aleminin nuru muazzam bereklığı, güven ve sadakat olan bütün Allah'ı (cc) sevenlerin ve dostların kalplerini aydınlattı ve aydınlatmaya da devam etmektedir. Sevgili sultanımız hak yolunda yürüyen müride! En yüce ideal olarak; Şeyhini hakk, kapısını da Hak Kapısı olarak görmek ve teslim olmak gerektiğini söylet. Böyle yaşayan müridlerine de büyük değer verirdi.

"Kim şeyhini
Hakk bilmedi,
Hakk'ı dahi bilmez,
Yok eylemeyen varını
maksuduna ermez."

Efendim Hâfız Mustafa Hazretlerinin sohbetindeki şu cümleler tasavvuf ve hizmet hayatındaki yaşantımızı en güzel şekilde özetlemeye yeter.

"Bu yol öyle bir yol ki azıcık ayağın kaydı mı, ufacıkta olsa nefse uydun mu ayağın buzda kayması gibi yıkılır. Şeytanın tuzağına düşersin. Nefsin esiri olursun Allah hepimizi muhafaza etsin."

İdrak edip teslim olanlar içinde; "Bu yol seni hem nefsin elinden hem şeytanın tuzağından korur. İşte bu akışa katıldın işte bu gidişe dahil oldun mu Cenab-ı Hakk seni koruması altına almıştır."

"Dervişlik olsa idi
Tac ile hırka,
Bizde alırdık
otuza kırka"

Allahım! Nurunla bizi kendine kavuştur. Dosdoğru kulluğumuzla bizi kendi katında tut. Allahım! Bizi itaat eden mü'minler olarak yaşat ve tövbe eden Müslümanlar olarak ruhumuzu al.

GÜZEL NESİLLER YETİŞTİRMEK

“

Zaman zaman anneme bir şey anlatmak istediğimde, “Anne sana bir şey söyleyebilirmiyim?” derim. o da

“Tabi söyle.” der.

Bunun üzerine ben de anlatmak istediğimi anlatırım.

Tam bitirdiğimde, bana “Ne söylemiştin?” diye sorar.

-12 yaşında bir çocuk-

”

İnsanoğlunun
konuşmayı öğrenebilmesi
için iki yıl, susmayı
öğrenebilmesi için
atmış yıl
gereklidir.

Anne baba arasındaki iletişim ve etkileşim ailenin temelini oluşturur. Eğer bu temel sağlıklı ise ailedeki tüm ilişki olumlu olacaktır. Bazı zamanlar ailenin içinde sorunlar ortaya çıkabilir, ama konuşup, anlaşarak bu sorunlar ortadan kaldırılabilir ve ailedeki huzur ve güven ortamı devam eder. Ailede eşler arasındaki iletişim kopukluğu ve sağlıklı olmayan etkileşim eninde sonunda ailenin huzur ve maneviyatını, çocuğun yetişmesini, insanlar arasındaki duruşu kısaca her yönünü olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle, çocuk doğmadan önce, anne baba olarak kuvvetli bağın temellerini atmamızdır. Çocuğun ilk eğitim yeri kendi evi, ailesinin içidir. İlk öğretmeni de anne ve babasıdır. Çocuklarımızda bizim birer aynamızdır. Bizde gördüklerini yansıtırlar. Çocuk anne ve babasından güzel davranışlar, doğru iletişim görürse onu öğrenecek ve temelleri böyle atılacaktır.

İmam-ı Gazali hazretleri çocuk eğitiminin önemini şu sözleriyle vurgulamıştır. *"Çocuk, anne babanın elinde bir emanettir. Kalbi kıymetli bir cevher gibi tertemizdir. Mum gibi her şekli alabilir. Bütün yazı ve şekillenen uzaktır. Temiz bir toprak gibidir. Hangi tohum atılırsa, öyle büyür. İyilik tohumu ekilirse, din ve dünya saadetine kavuşur."* Çocuğun ilk eğitim yeri kendi evi, ailesinin içidir. İlk öğretmeni de anne ve babasıdır. Çocuklarımızda bizim birer aynamızdır. Bizde gördüklerini yansıttılar. Çocuk anne ve babasından güzel davranışlar, doğru iletişim görürse onu öğrenecek ve temelleri böyle atılacaktır.

Çocuk psikolojisinin iyi bilinmesi, insanlar arası iletişimin doğru olması ve doğru kullanılması, vereceği İslami-ahlaki terbiye çocuğun ruhunda bir nakış gibi işlenecektir. Çocuğun psikolojisi, edep ve terbiyesi hakkında yeterli bilgiye ve donanıma sahip olmayan ailelerin birtakım hatalara düşmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle, çocuk psikolojisine ve iletişime dair bilgiler edinmeli, insanlar arası iletişimi ve çocuğun yapısını tanıma-ya çalışmalıdır. Peygamber efendimizin hayatındaki insani ilişkiler nasıldı? Çocuklarla olan diyalogları ne şekildeydi? Bunlar araştırılmalı ve öğrenilmelidir.

Çocuk eğitimi çiçek yetiştirmeye benzer. Yetiştirici, toprağı kazıp tohumunu eker. Filizlenmesi için gerekli koşulları sağlar. Yeşeren bitkiyi, kötü dış etkilere korur. Zamanında sular, gübreler, toprağı çapalar, kötü olan otları ayıklar. Kısacası bitkisine sevgi ve özenle bakar. Çocuk yetiştirmek de bir bakıma bu denli sade ama beceri isteyen bir iştir. Her şeyden önce ilgi, özen ve sağduyu bir iştir.

Araştırmalar, bir kişinin karakterinin 2/3'lük kısmının, 2-6 yaşları arasında teşekül ettiğini göstermektedir. Çocuğun karakterinin önemli bir kısmı aile içinde geçirdiği dönem içinde oluşmaktadır. O yüzden anne ve babalara amma özellikle ilk öğretmen olan annelere çok daha önemli görevler düşmektedir.

ÇOCUKLARDA İLETİŞİM

Aile içinde oluşan sorunların büyük bölümü, olaylara ve davranışlara yönelttiğimiz bakış açısı ve yargılar nedeniyle oluşur. Özellikle çocukların davranışlarını yorumlarken, değerlerimiz ve eğitimimizden kaynaklanan yargı etiketleriyle tepkiler oluştururuz. Anne babalar genellikle çocuklarını dinlediklerini düşünürler, oysa çocuk konuşurken sürekli ikaz, hatırlatma, önerilerde bulunma, fikir yürütme gibi müdahalelerle çocuğu aslında dinlemezler. Çocuklarımızla sağlıklı iletişim kurmak için çaba göstermeliyiz. Çocuğumuzla her şeyi konuşup sohbet edeceğimiz ortamlar oluşturmalıyız. Çocuğumuzun iç dünyasında hangi fırtınaların estiğini, manevi iç dünyalarında nelerin olduğunu anlamazsak; çocuklarımıza yardımcı olma noktasında neler yapmamız gerektiğini de bilemeyiz.

Akşamları yemekten sonra hepimiz evin bir köşesine çekilmek yerine, ailece sohbet edebileceğimiz; günü nasıl geçirdiğimizi anlatacağımız, dertleşeceğimiz, gülüp eğleneceğimiz dakikalar ayırmaya özen göstermeliyiz. Eğer biz çocuklarımızla sohbet edecek, onları dinleyecek vakit bulamazsak çocuğumuzun bizden koparak, farklı olumsuz ortamlara düşebileceği muhtemeldir.

ÇOCUKLARINIZI BAŞKALARI DİNLEMEDEN SİZ DİNLEYİN!

Anne ve babaların çocukları ile olan iletişimde dikkat etmesi gereken noktaları şöyle sıralarsak;

- Çocuğunuza zaman ayırın. Çocuğunuzla birlikte geçen zaman asla boşa harcanan zaman değildir!
- Çocuklarınızı, bütün dikkatini zle dinleyin!
- Göz kontağı kurarak, gülümseyerek kabul belirtisini beden dilinizle gösterin! Böylelikle çocuk kişiliğine saygı duyulduğunu düşünerek iletişimini sürdürür.
- Anahtar sözcükleri tekrar edin ya da vurgulayın!
- Dinlendiğini ve anlaşıldığını bilmesini sağlayın! Aldığı tepkilerle anlaşıldım duygusunu yaşar. Böylelikle rahatlar.
- Konuşmalar karşılıklı kesilmesin. Bırakın, çocuklarınız sözünü tamamlasın!
- Duygularınızı sade bir lisanla dile getirin. Yapmacık ve dolaylı cümleler kurmak için uğraşmayın!
- Konuşmaları karşılıklı saygı, sevgi, takdir ve teşvik eder mahiyette yapın!

İyi dinlemek pratik olmayı, empatiyi ve diğer kişi adına gerçekten saygı duymayı gerektiren bir beceridir. Unutmayın; Yeniden yeniliyoruz ki çocuklarımızı siz dinlemezseniz, onlar kendilerini dinleyecek birilerini mutlaka bulurlar. Ama bu kişiler toplum ve çocuklarımız için ne kadar yararlı kişilerdir, bunu bilemeyiz...

Şu zamanda çocuklarımızla iyi ve güzel ilişkiler kurmak onlara doğru ve yanlış göstereceğimiz doğru hal ve hareketlerle, doğru bir iletişim yolu kullanarak anlatmalıyız. Anlatmalıyız ki çocuklarımızı geleceğe sağlıklı, huzurlu, maneviyatı güçlü bireyler olarak devam edebilsinler.

Topluma güzel nesiller bırakabilmeniz dua ve temennisi ile.

Selamette kalın..

el-Azîm

فَسَبِّحْ بِاسْمِ
رَبِّكَ الْعَظِيمِ
O hâlde
sen, *Yüce*
Rabbinin adıyla
tespih et.

Hükû: 52

إِنَّهُ كَانَ لَا
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ
Çünkü o,
Azamet sahibi
Allah'a iman
etmiyordu.

Hükû: 33

الْعَظِيمِ
حَمْدًا

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا
أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ
أَجْرٌ عَظِيمٌ

Bilin ki mallarınız ve çocuk
çocuğunuz birer deneme
aracıdır. Allah katında
ise büyük bir mükâfat
vardır.

Enfâl: 28

لَهُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Göklenle ve yende ne
varsa hepsi O'mundur.
O, yücedir, büyüktür.

Şûrâ: 4

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ
خَسِبَ إِلَهُيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Eğer yüz çevirirsen de ki:
"Bana Allah yeter.
O'ndan başka hiçbir ilâh
yoktur. Ben ancak O'na
tevekkül ettim. O, yüce
Arş'ın sahibidir."

Tebe: 129

EL-AZÎM

"Ey büyüklüğünün sınırı, emsali olmayan,
bütün noksan sıfatlardan münezze ve mukaddes, her şeyden ulu,
herkesten yüce, şanı büyük ve azametli olan."

Büyük olmak anlamındaki 'a-z-m' kökünden türeyen el-Azîm; büyüklük, ululuk sahibi anlamlarına gelir. Lügat açısından 'azama-yuazzimu-ta'zimen' kalıbından gelen bir kelime olup yücelti, büyük olarak görüldü manalarına gelmektedir. Kur'an- Kerim de Azîm kelimesi 6 yerde Allah'ın sıfatı olarak ve 109 yerde isim olarak geçmektedir. Allahü Teâlâ Azîm dir. Hem zatında hem isim ve sıfatlarında azamet ve büyüklük sahibidir. Bütün büyüklük onun büyüklüğü yanında küçüktür. Büyük bildiğimiz her şey el-Azîm isminin tecellisi ile ve bu isme mazhariyetle o büyük lüğe ulaşmıştır.

Azîm sıfatı; Allah'ın izzet ve cälâlinin, güçlü ve şanının büyüklüğünü, azâmet ve kibriyâ sahibi olduğunu ifade eder. Allah, her şeyden büyüktür. O'ndan büyük hiçbir şey yoktur. Bu büyüklük, cisimlerin büyüklüğü gibi bir büyüklük değil, sıfatlarının büyüklüğüdür.¹ O'nun azameti, yüceliği, üstünlüğü vasıf ve takdir olarak her şeyin üstündedir. Diller O'nun sıfatının yorumunu yapmaktan körleşir, konuşamaz olurlar. O'nun kudretini bilme ve takdir etme noktasında akıllar çalışamaz olur. Akıllar O'nun azametini takdir edemezler, değerlendirmekten acze düşerler. Akılların görevi kendilerine emredilene yapmalarıdır. Bu nedenle yaratılan her şeye ve her varlığa ibret nazarıyla bakmak, üzerinde düşünülüp tefekkür ve takdir etmekle emredilmişlerdir.²

Allah zâtı itibari ile Azîmdir ve büyüklük sahibidir. İnsanlar bu azamet ve büyüklüğü kavramaktan acizdirler. İnsan birşeyin büyüklüğünü bazen gözü ile görür bazen aklı ile kavrar bazen hayali ile ihata eder bazen de hayal gibi en geniş duygu dahi o büyüklüğü kavramaktan aciz kalır. Bunu çokça zikredilen bir örnek ile delillendirirsek mesele daha iyi anlaşılabilir. Bir fili gördüğünüzde, "Bu büyüktür." dersiniz. Sonra bir dağa baktığınızda, "Bu daha büyüktür." dersiniz. Sonra bir denize bakarsınız, "Bu dağdan da büyük." dersiniz. Bu büyüklükleri göz görürken, "Dünya büyüktür." denildiğinde, bu büyüklüğü göz ihata edemez. Çünkü Dünya, gözün görebileceği büyüklükten daha büyüktür. Bu büyüklüğü insan ancak aklı ve bilimsel verilerle kavrayabilir. Güneşin Dünya'dan 1.300.000 defa daha büyük olması söylendiğinde ise, akıl zorla kavramakta ve bir kısım akıllar kavramaktan aciz kalmaktadır.³

Allah'ın isimlerinden olan el-Azîm, 'emirlerine hiçbir şekilde karşı gelmek mümkün olmayan ve aciz bırakılmayan, zatının ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılacak kadar ulu varlık' manasını ifade eder. Mutlak anlamda sadece Allah'a ad olabilir. Toplumun işlerini idare eden insanlara yalnız mecazi anlamda azîm veya azimli denir. Hiçbir zaman aciz bırakılmayacak olan Kâdir-i Mutlak ve gerçek manada Azîm sadece Allah'tır. Azîm aslında kütle ve hacmi veya manevi özellikleri ifade etmek üzere cisimler için de kullanılır ve bu manada Allah'a nisbet edilmesi mümkün değildir. Çünkü burada iki nesne arasında bazı kavramlarda ortaklık ve karşılaştırma esası vardır. Halbuki Allah Teâlâ ile diğer varlıklar arasında herhangi bir noktada iştirak ve dolayısıyla mukayese söz konusu değildir. Nitekim Allah'ın azîm sıfatıyla tavsif edildiği altı ayetin beşinde bu kelime tenzih ifade eden 'tesbih veya ulûv' kavramlarıyla birlikte kullanılmıştır. Bu da Allah'ın gerek zât gerekse sıfatları itibariyle insan idrakinin fevkinde olduğunu ifade eder.⁴

Azîm kelimesi Hadis-i Şeriflerde de Allah'ın sıfatı olarak kullanılır. Azîm olan Rabb'inin adını tesbih et! (Vâkıf, 74) ayeti nazil olunca Peygamberimiz; "Bu tesbihi secdenizde söyleyiniz" buyurmuştur. Bu emre binaen Peygamberimiz namazların rükûnunda üç defa Subhane Rabbiye'l-azîm (Büyük Rabb'im her türlü noksanlıklardan tenzih ederim) ve secdelerinde üç defa Subhane Rabbiye'l-azîm (Yüce Rabb'im her türlü noksanlıklardan tenzih ederim) şeklinde tesbihatta bulunmuştur.⁵

Abdullah ibn Abbâs, Peygamberimizin bir sıkıntı esnasında şöyle dua ettiğini bildirmiştir; "Halâm ve Azîm Allah'tan başka ilah yoktur. Ulu arşın Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur. Değerli arşın Rabbi, yerin Rabbi ve göklerin Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur."

DİPNOT:

1- İsmail Karagöç, Ayet ve Hadisleri İçerikli Allah'ın İsm ve Sıfatları-İsmâ-i Hüsnâ, DİB Yayınları, s. 145.

2- İsmail Karagöç, İsm-i Hüsnâ Şifâ ve İsm-i Hüsnâ'daki Tecellileri, Bayra Yayınları, s. 77.

3- Web kaynağı: <http://www.İsmailKaragoc.com/ism-i-husna.html>.

4- Sait Vâdîris, Türkiye Diyanet Vakfı İlahî Anlatımları (DİA), Azîm Maddesi, s. 329.

5- Noûr, Ta-âleminî-T-Kitâb, Nuzul, IV, 397.

ERGENLİK DÖNEMİ ve DİN EĞİTİMİ

"Rahman ve Rahim olan
Allah'ın adıyla."

Bizleri Hz. Muhammed (sav)'a ümmet eyleyen Allah'a hamd olsun. O ki bu dünyaya geliş amacımızı ve sorumluluklarımızı Allah (cc)'den aldığı vahiyle bize bildirendir. Bizler bu görev ve sorumluluklara buluş çağına erince muhatap olmaya başlarız. Bu yazımızdaki amaç, buluş çağının da başlangıcı olan ve halk arasında ergenlik olarak bilinen bu dönemi hem psikoloji hem din eğitimi kapsamında ele alıp, size aktarmaktır.

Hassas bir dönem olarak nitelendirilen ergenlik, genellikle 9-17 yaş arası bireylerin bedensel, toplumsal, duygusal, ruhsal ve kişilik gelişimi diyebiliriz.¹ Birçok yetişkin özellikle de şu anda bir ergenin anne babası olan yetişkinler, ergenlik kelimesini duyduğunda, problemlerle dolu bir zamanı hatırlayıp yüzünü buruşturuyor. 1990'ların başına kadar araştırmacılar ergenliğin fırtına ve gerilim, yoğun duygular, Büyük duygu değişimleri ve anne babalarla girilen tartışmalarla dolu bir dönem olduğunu düşünüyordu. Evet, fırtına ve gerilimin, büyük duygu değişikliklerinin bu dönemde meydana gelme ihtimali yüksektir. Ancak mevcut araştırmalar ergenliğin fırtına ve gerilimin yanı sıra, gençlerin çocukluktan yetişkinliğe geçerken duygusal, sosyal gelişimlerinde büyük artışların yaşandığı zaman olduğunu gösteriyor.²

Ergenler, fiziksel olgunlukla birlikte yeni düşünme ve muhakeme şekilleri de geliştirir. Ergenlerin yeni düşünme ve muhakeme şekillerinin gelişmesi beraberinde "ben kimim" sorusunu getirir ve ergenlerde bir kimlik arayışına sebep olur. Kimlik kazanma, bireyin kim olduğunu, nereden gelip nereye gitmekte olduğunu konusunda gerçeklikle örtüşen görüşlere sahiptir.

Kendi kararlarını kendi verebilme durumundadır.³

Ergenlik dönemi, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir dönemi kapsamaktadır. Aslında bu bir geçiş evresidir. Bebeklikten çocukluğa, yetişkinlikten yaşlılığa geçiş olduğu gibi. Bu dönemde gençler bir çocuğun zihnini ve bedenini geride bırakır ve bir yetişkinin zihnini ve bedenini almaya başlar.⁴ Bu süreci sağlıklı geçirebilmek için özellikle anne babalara sorumluluk düşmektedir.

Gençlerin ileniki yıllarında kişilik sorunu yaşayabileceği iki yanlış ebeveyn tutumu vardır. Birincisi; çocuklarına çok özen gösteren ve aşırı koruma sağlayan, dolayısıyla da çocuğunu şımartma tehlikesi oluşturan anne baba davranışlarıdır. Şımartmak, çocuğun bağımsızlığını elinden alır, aşağılık duygularını kabartabilir ve bazı kişilik sorunların temelini oluşturur. Örneğin anne babalar çocuğun hızlı bisiklet sürmesini engelleyip, onları saldırgan arkadaşlarından koruyup, korku filmi izlemesini yasaklayabilir. Sonuç olarak çocuk yaşamın getirdiği sorunların büyük kısmıyla başa çıkamayarak büyür. Ailesi tarafından şımartılmış insanların kendi başlarına yaşamakta, kendi kararlarını almakta ve her gün karşılaştığımız problemleri ve hayal kırıklıklarıyla başa çıkamadıklarını görürüz. Hata yapsalar bile çocukların kendi sorunlarını çözmelerine ve bazı kararları kendilerinin almalarına izin vermek, uzun vadede onların iyiliğine olacaktır.

Yukarıda zikredilen bu durumun tam tersi bir davranış da yine çocuğun gelişimine olumsuz etkisi vardır. Şöyle ki; çocuğa çok fazla müdahale etmekten kaçınıp, onu ihmal etmek de doğru bir davranış değildir. Büyüme sürecinde anne babasından çok az ilgi gören çocuklar soğuk ve şüpheli olur. Yetişkin olduklarında sıcak insani ilişkiler kurmakta zorluk çekerler. Samimiye onları rahatsız eder, birinin onlara yakın olmasından ve onlara dokunmasından rahatsızlık duyarlar.¹

İfrat ve tefrit olan bu iki durumdan da kaçınmak gerekir. Allah (cc) Kuran-ı Kerim’de Ümmet-i Muhammed (sav) için dengeli bir ümmet olarak bahseder.² Her durumda dengeli olmalı, aşırısından kaçınmalıyız.

Bizler din eğitimi açısından gençlere nasıl bir yaklaşımdan bulunmalıyız? Uzerimize düşen görevler nelerdir? Din, samimiyettir’ buyuruyor Allah Rasulu (sav). Bizler ilk olarak İslamiyet’i çocuklarımıza sevdirmeliyiz. Dini bir dayatma olarak değil, sebepleriyle birlikte anlatmalıyız. Onların sorularına mutmain olacakları şekilde cevaplandırmalıyız.

Dinimizin emir ve yasaklarına bu dönemde muhatap olan çocuklarımızın hemen görevlerini yerine getirmesini bekliyoruz. Ancak şu hususu unutmuyoruz. O da sorumlulukların hemen yerleşemeyeceğidir. Bu duruma en güzel örnek Allah Rasulu(sav)ın ‘çocuklarınızı 7 yaşında namaza alıştırmın’³ hadisiidir. O dönemde bir çocuk ergenliğe girmez peki Allah rasulu neden erken yaşta başlatmamızı buyurmuş olabilir? Kanaatimizce buluş çağına gelinceye kadar genci namaza tamamen alıştırmak içindir.

Çocuklarımıza dini emir ve yasakları öğretirken, güzel ahlaki anlatırken bizlerin tutumu nasıl oluyor? Bizim sözlerimizin ve davranışlarımızın da uyumlu olması gerekir. Çocuklarımıza bir fiili yapmalarını söylerken, o davranışı bizim de yapıyor olmamız lazım. Nitekim Allah (cc) Kuranı Kerim’inde ‘Kendinizi unutup da diğer insanlara iyilik yapmalarını mı emrediyorsunuz’ buyurmaktadır.⁴ Aksi takdirde hem Allahın istemediği bir davranışı yapmış olacağız hem de söylediklerimizin çocuklarımıza bir tesiri olmayacaktır.

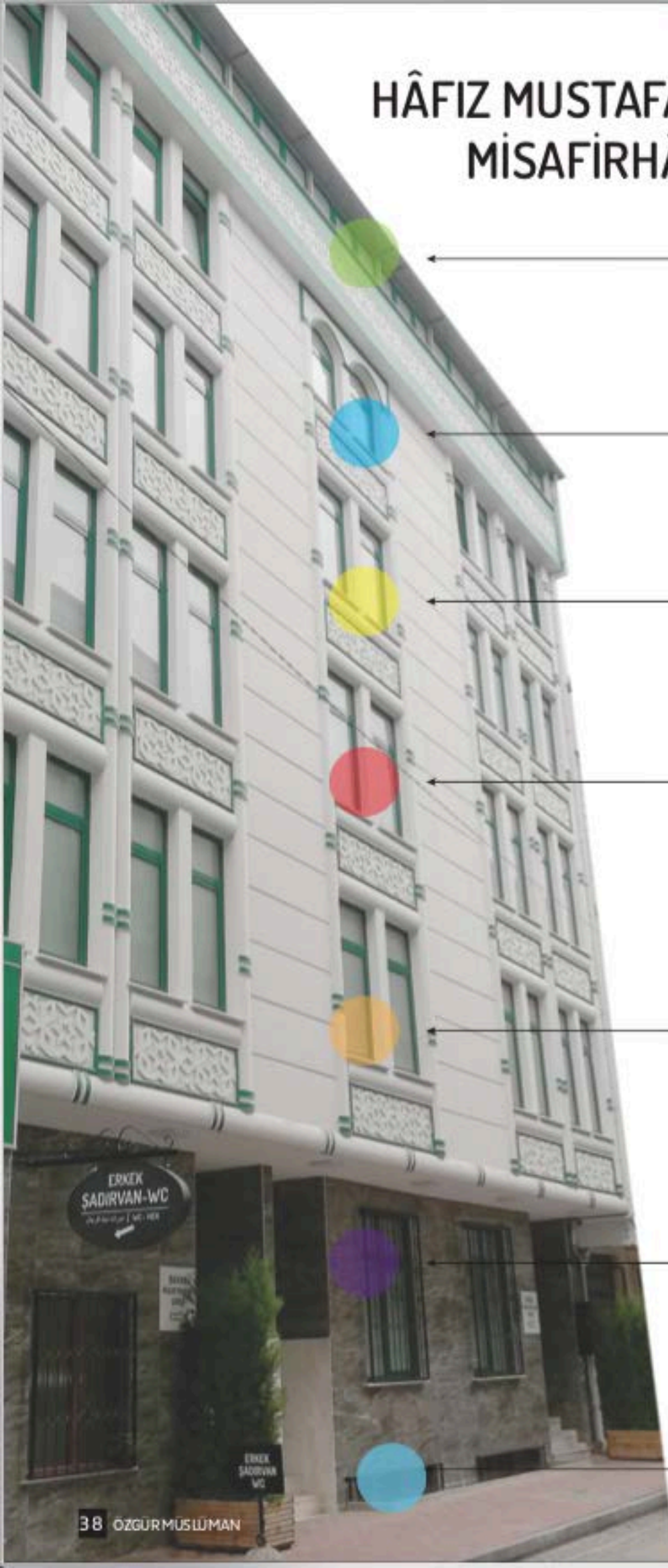
Sonuç olarak, bizler din eğitimi ergenlik dönemine kadar geciktirmemeli, onları çok daha küçük yaşta eğitmeye başlamalıyız. Çocukların çevresindekiler onlara model olur. Çocuklar da o modelleri örnek alır ve onları taklit ederek öğrenmeye başlar.⁵ Bizler ibadetlerimizi yaparken, faydalı işler yaparken çocuklarımızı yanımızda bulundurmalıyız. Onlara anlatmanıza gerek kalmayacaktır. Bir de bakarsınız ki siz namaz kılarken çocuk yanınızda namaza durmuş, sizin yaptığınız hareketleri tekrarlıyor. Namaz kılmak, kitap okumak vb. işleri yapmak için çocuklarınızın uyumasını beklemeyin; bilakis onların yanında uygulayın. Onlara hal dilinizle İslami anlatmaya başlayın.

Selam ve dua ile...

DİPNOT:

- 1-Abdullah İMAMOĞLU, Sıhha İEYSADU ÖLÜ, Birgöl ornamleri İlahiyyat Fakültesi dergisi, 2011, s.21
- 2-Prof. F.ÖZTAN, Psikoloji ve grn, kalırcı yayıncı, İstanbul, 2000, s.40
- 3-Biruz YEŞİLYAYMAK, Eğitim psikolojisi, Papatya akademik yayıncı Ankara 2005, s.130
- 4-Prof. F.ÖZTAN, Psikoloji ve grn, kalırcı yayıncı İstanbul, 2000, s.408
- 5-Jerry M. BURROUGHS, Küçük kalırcı yayıncı İstanbul, 2000, s.52
- 6-Baharozcuoğlu
- 7-Ebdrüddüd Sireci, Makale s.20
- 8-Baharozcuoğlu, 4
- 9-Biruz YEŞİLYAYMAK, Eğitim psikolojisi, Papatya akademik yayıncı Ankara 2005, s.130

HÂFİZ MUSTAFA UZGUR KÜLLİYESİ MİSAFİRHÂNE KAT PLANI

5.
KAT

BAY
MİSAFİRHÂNE
KATLARI

4.
KAT

BAYAN
MİSAFİRHÂNE
KATLARI

3.
KAT

2.
KAT

(ÖZGÜR MİNİKLER)
3-6 YAŞ ARASI
ÇOCUK EĞİTİM
MERKEZİ

1.
KAT

Z
EMİN
KAT

-1.
KAT

ŞADIRVAN
WC

MİSAFİRHANE BİNASI

- ▶ Külliyesinin bünyesinde bulunan 6 katlı, 200 kişi kapasiteli Misafirhane binamız Şehir içi ve şehir dışından gelen misafirlerimiz için hizmet vermektedir.
- ▶ Misafirhane binamızın bodrum katında erkeklerin kullanımı için şadırvan-wc bulunmaktadır.
- ▶ Ayrıca her katta bayan ve erkek misafirlerin kullanımı için banyo ve wc lerimiz mevcuttur.

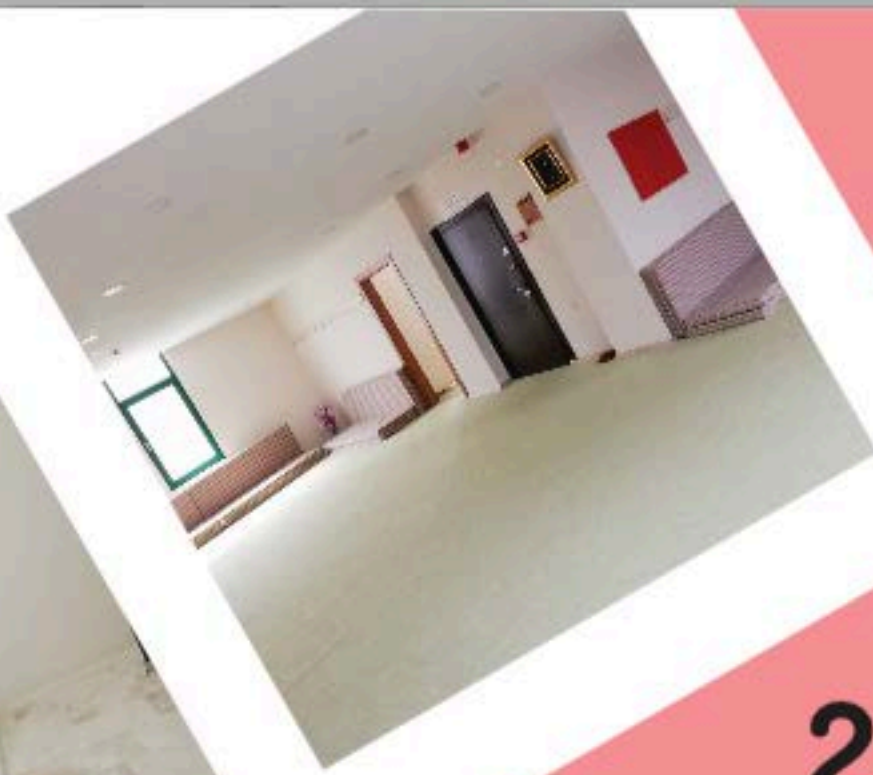
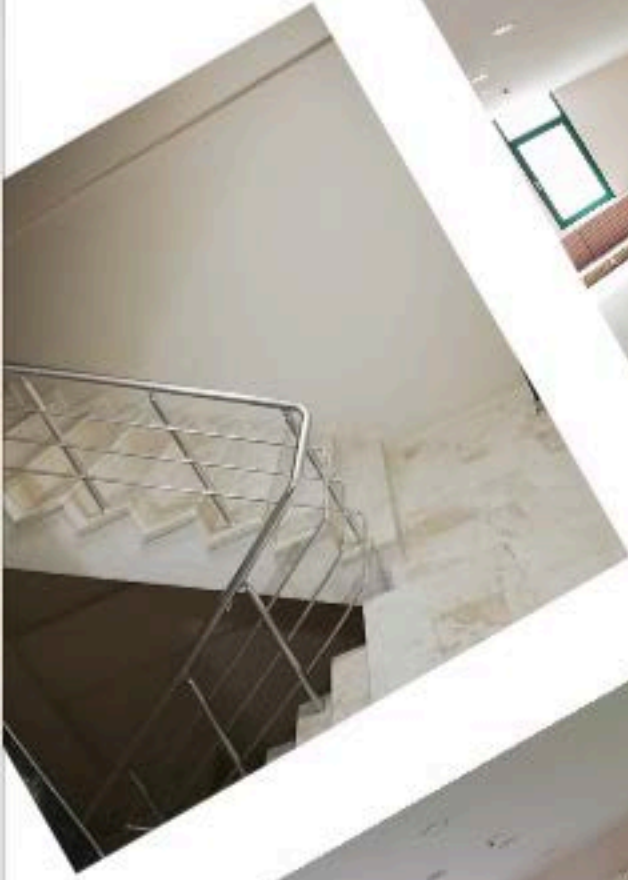
3-6 YAŞ ANAOKULU

- ▶ TOPLAM / 70 ÖĞRENCİ KAPASİTELİ
- ▶ SERBEST OYUN ODALARI
- ▶ EĞLENCELİ SINIFLAR
- ▶ 20 KİŞİLİK YEMEKHANE

2. KAT

BAYAN MİSAFİRHANE-1

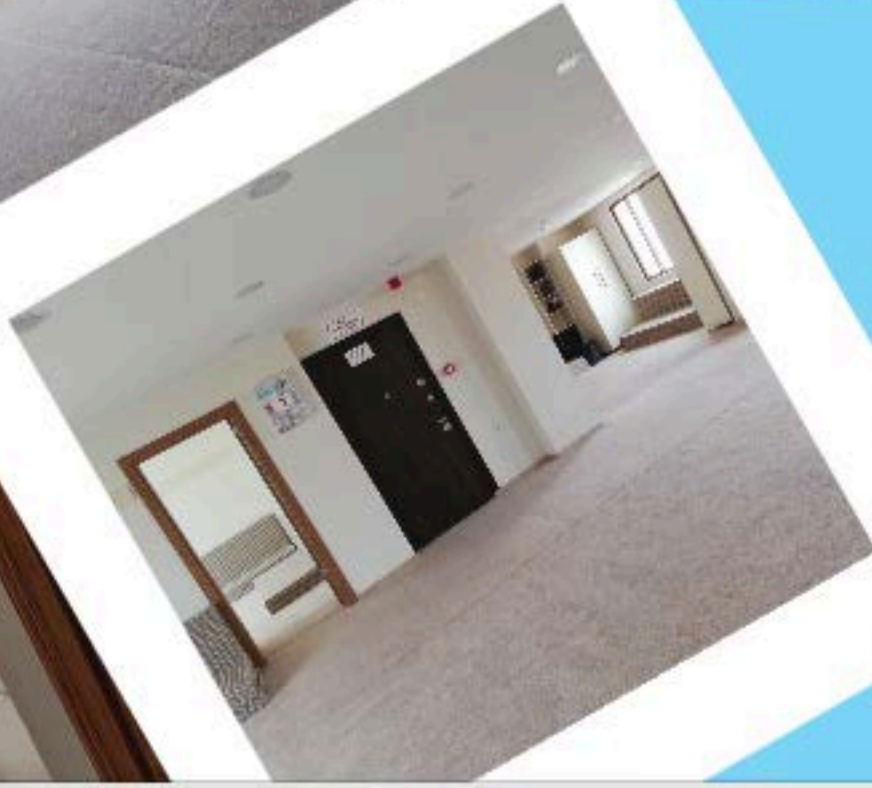
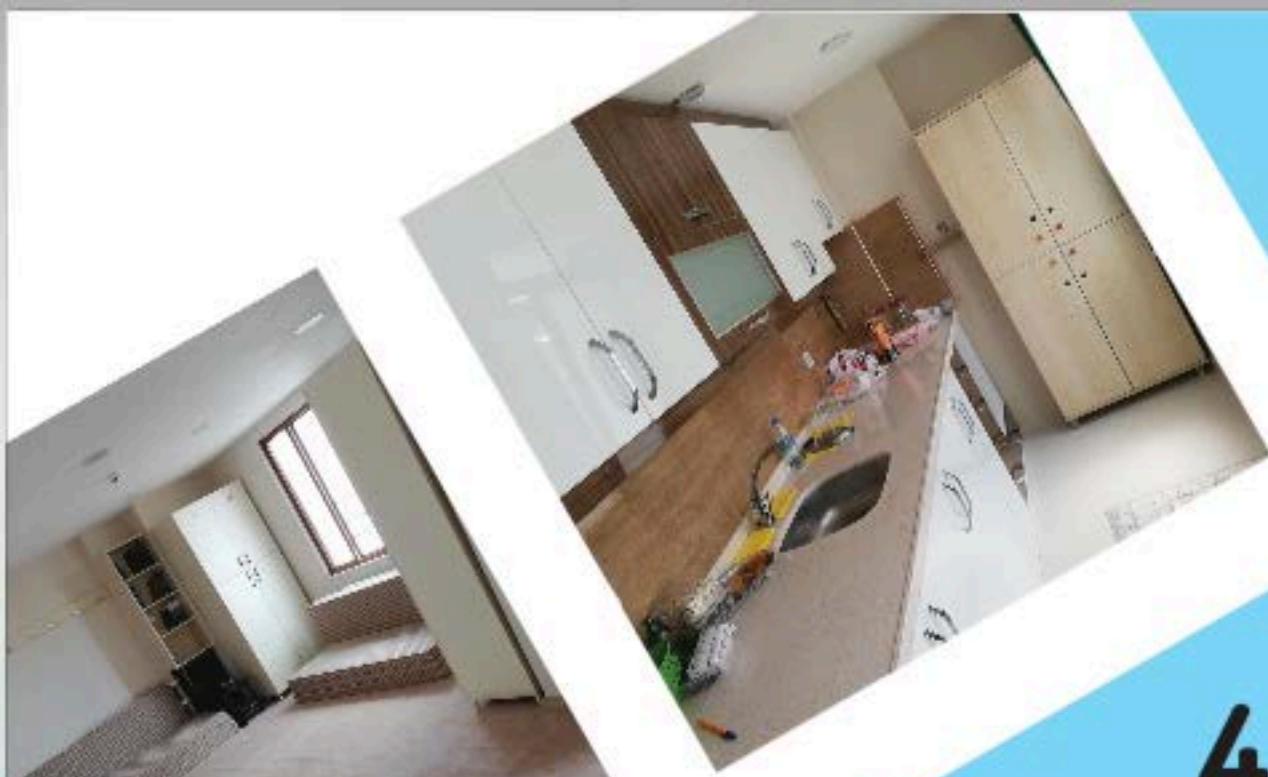
3. KAT

BAYAN MİSAFİRHANE-2

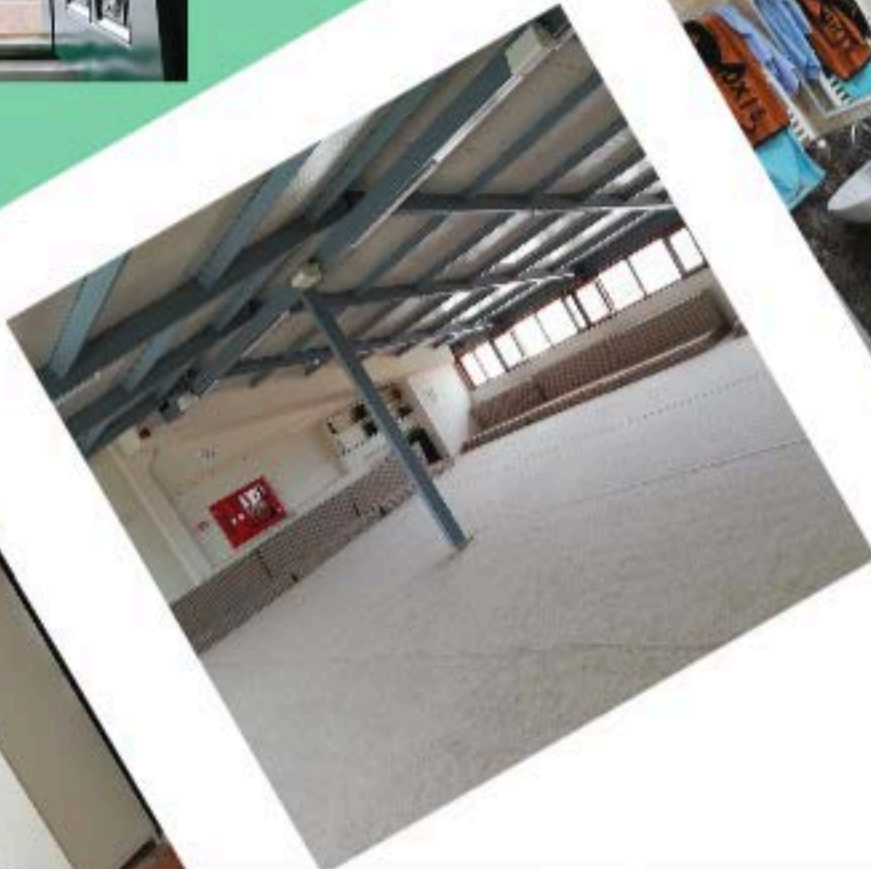
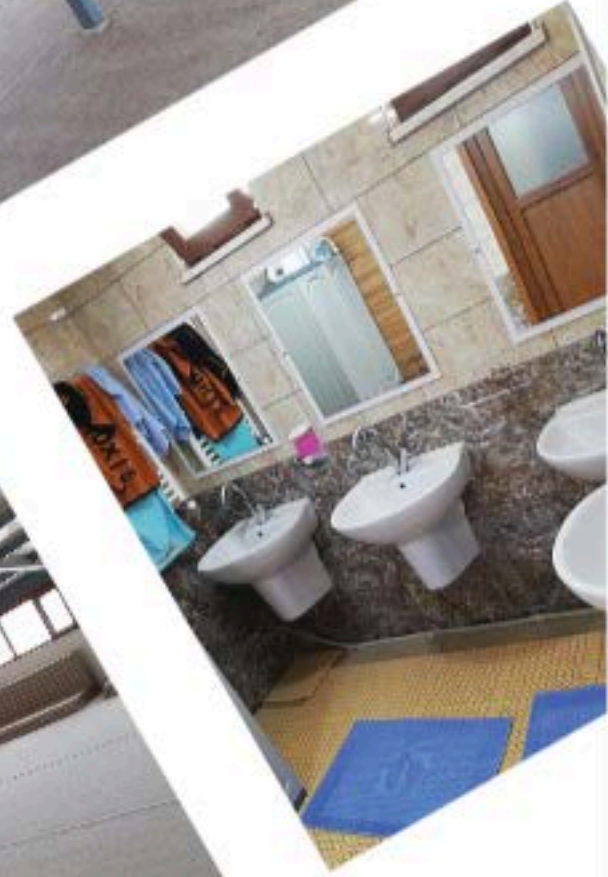
4. KAT

BAY MİSAFİRHANE-1

5. KAT

BAY MİSAFİRHANE-2

Ferdin sadece
**kendisini ıslah
etmesi**
ve nefsiyle meşgul
olması yeterli değildir.

Kişi aynı zamanda
cemiyetin ıslahı
ile de mükelleftir...

ESŞEYH ESSEYYİD HACI HÂFİZ
MUSTAFA UZGUR (ÖZGÜR)
HOCAEFENDİ (k.s.)

Ramazan ayının
orucundan sonra en faziletli
oruç Allahü Teâlâ'nın ayı olan
Muharrem ayındaki oruçtur.
Farz namazlardan sonra en faziletli
namaz ise gece yarısı kılınan
Teheccüd namazıdır.

*(Müslim, Sıyam:202, Ebû Dâvud, Sıyam:55
Tirmizî, Salât:324)*

www.ozgurvakfi.org

ÖZGÜR
YARDIMLAŞMA
DOSTLUK VE EĞİTİM
VAKFI

HÂFİZ
MUSTAFA UZGÜR
KÜTÜPHANESİ

ADRES

Balıkyolu Mah. Balıkyolu Cad. 418.Sok.
No.:8 Esenyurt
İSTANBUL - TÜRKİYE

İLETİŞİM

Tel:+90.212 620 29 52
Faks:+90.212 699 27 15

BAĞIŞLARINIZ İÇİN

VAKIFBANK BAHÇELİEVLER ŞUBESİ
İBAN NUMARASI
TR54 0001 5001 5800 7304 5325 60

